

Különjelentés

Élelmiszer-jelölés az Európai Unióban

Eltéved a fogyasztó a jelölések erdejében

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Tartalomjegyzék

	Bekezdés
Összefoglaló	I–VII
Bevezetés	01–09
Mit értünk élelmiszer-jelölés alatt?	01–03
Élelmiszer-címkézési szabályok	04–06
A címkéken szereplő információk fajtái	07–08
Feladatok és felelősségi körök	09
Az ellenőrzés hatóköre és módszere	10–14
Észrevételek	15–84
Az uniós jogi keret előírja ugyan alapvető információk feltüntetését az élelmiszer-jelöléseken, de számottevő hiányosságai is vannak	15–45
Az uniós jogi keret előírja alapvető információk feltüntetését az élelmiszer-jelöléseken	16–19
A jogi keret aktualizálásának késedelme miatt a fogyasztó kevésbé tud megalapozott döntéseket hozni	20–45
A jelölésen feltüntetett információ zavaró és félrevezető lehet; a jelölések érthetőségének nincs szisztematikus nyomon követése	46–59
Az állandóan változó jelölési gyakorlatok bonyolultabbá teszik a helyzetet és megzavarhatják vagy félrevezethetik a fogyasztót	47–51
Nem követik nyomon szisztematikusán a fogyasztói igényeket és a jelölések közérthetőségét	52–54
A fogyasztók számára nem mindig világosak a címkék, és a figyelemfelhívó kampányok nem élveznek prioritást	55–59
A kontrollrendszereket, a szankciókat és a beszámolást hiányosságok jellemzik	60–84
Működnek kontrollrendszerek, de ezeknek vannak hiányosságaik	62–65
Gyenge volt az önkéntes tájékoztatás és az online kiskereskedelem ellenőrzése	66–72

A bírságok nem mindig eredményesek és arányosak, illetve nincs visszatartó erejük 73–75

A tagállamok hatósági ellenőrzéseire vonatkozó beszámolás szabályai túl bonyolultak, és hozzáadott értékük nem egyértelmű 76–84

Következtetések és ajánlások 85–95

Mellékletek

I. melléklet. Az FIC-rendeletben és az állításokra vonatkozó rendeletben említett, javításra szoruló területek

II. melléklet. A fogyasztók megtévesztésére alkalmas élelmiszer-jelölési gyakorlatok: példák

III. melléklet. A csomagolás elülső oldalán feltüntetett tápértékjelölés rendszereinek típusai az Unióban és az Egyesült Királyságban

Rövidítések

A Bizottság válaszai

Időrendi áttekintés

Ellenőrző csoport

Összefoglaló

I Az élelmiszer-jelölések tájékoztatást nyújtanak a fogyasztónak az élelmiszerek tartalmáról, és segítik abban, hogy megalapozott vásárlási döntéseket hozzon. Az Európai Unió címkézési szabályokat vezetett be azzal a céllal, hogy tájékoztassa a polgárokat az élelmiszerek tartalmáról és jellemzőiről.

II Ellenőrzésünk elvégzését az indokolta, hogy a fogyasztók, az uniós intézmények és más érdekelt felek egyre nagyobb érdeklődést mutatnak az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás iránt. Értékeljük, hogy az Unióban az élelmiszer-jelölések segítik a fogyasztót abban, hogy megalapozott döntéseket hozzon élelmiszer-vásárláskor. Ellenőriztük az uniós jogi keretet és annak nyomon követését, mennyire érti meg a fogyasztó az élelmiszer-jelöléseket. Megvizsgáltuk továbbá a tagállamok kontrollrendszereit – hogyan ellenőrzik, hogy az élelmiszer-ipari vállalatok betartják-e a címkézési szabályokat –, valamint azt, hogy a Bizottság és a tagállamok hogyan számolnak be ezekről az ellenőrzésekről.

III Végkövetkeztetésünk szerint az Unióban az élelmiszer-jelölések segíthetik a fogyasztót abban, hogy megalapozottabb döntéseket hozzon élelmiszer-vásárláskor, de számottevő hiányosságok tapasztalhatók az uniós jogi keretben, akár csak a nyomon követés, a beszámolás, a kontrollrendszerek és a szankciók terén. Mindezen okok miatt a fogyasztó gyakran szembesül zavaró vagy félrevezető, illetve nem könnyen érthető élelmiszer-jelölésekkel.

IV Megállapításunk szerint az uniós jogi keret előírja ugyan alapvető információk feltüntetését az élelmiszer-jelöléseken, de a tervezett 11 jogszabályi változásból 7-re még nem került sor maradéktalanul. Az uniós keret egyes hiányzó elemeinek ellensúlyozására a tagállamok különböző kezdeményezéseket valósítottak meg. Ez korlátozza a fogyasztót abban, hogy megalapozott döntéseket hozzon, és egyenlőtlenségeket okoz a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos egyes információkhoz való hozzáféréseben az Unió területén.

V Megállapítottuk továbbá, hogy az élelmiszer-ipari vállalatok új élelmiszer-jelölési gyakorlatai bonyolultabbá teszik a helyzetet és megzavarhatják vagy félrevezethetik a fogyasztót. A Bizottság és a tagállamok nem követik nyomon szisztematikusan a fogyasztói igényeket és azt, hogy mennyire világosak a fogyasztó számára az élelmiszer-jelölések. Bizonyosnak tekinthető azonban, hogy a fogyasztó nem mindig érti jól az élelmiszer-jelöléseket. A helyzet orvoslásához elengedhetetlen a fogyasztók tájékoztatása és oktatása, de a tagállamok csak szórványosan szerveznek figyelemfelhívó kampányokat a fogyasztók számára.

VI A tagállamoknak kontrollrendszereket kell létrehozniuk, és ellenőrizniük kell, hogy az élelmiszer-ipari vállalatok helyesen hajtják-e végre a címkézési szabályokat. Ezek a kontrollrendszerek működnek, de az önkéntes tájékoztatásra és az online kiskereskedelemre vonatkozó ellenőrzések nem elegendőek. Ami a jogsértéseket illeti, a bírságok nem mindig eredményesek és arányosak, illetve nincs visszatartó erejük. Mind a tagállamok, mind a Bizottság beszámolnak ellenőrzéseik eredményéről, de megállapításunk szerint a beszámolás szabályai bonyolultak, és a hozzáadott értékük nem egyértelmű.

VII A következőket javasoljuk a Bizottságnak:

- kezelje az élelmiszer-jelölésre vonatkozó uniós jogi keret hiányosságait;
- fokozza a címkézési gyakorlatok elemzésére irányuló törekvéseit;
- kísérje figyelemmel a fogyasztók elvárásait, és hasson oda, hogy az élelmiszer-jelölések világosabbak legyenek számukra;
- erősítse az önkéntes címkézésre és az online kiskereskedelemre vonatkozó tagállami ellenőrzéseket;
- javítsa az élelmiszer-jelölésekre vonatkozó beszámolást.

Bevezetés

Mit értünk ételjelölés alatt?

01 Az ételjelölések tájékoztatást nyújtanak a fogyasztónak az élelmiszerek tartalmáról, és segítik abban, hogy megalapozott vásárlási döntéseket hozzon.

A „címké” uniós meghatározása: „valamely ételjelölés csomagolására vagy tárolóedényére írt, nyomtatott, másolt, azon jelölt, dombornyomott vagy bélyegzett, illetve a csomagoláshoz vagy a tárolóedényhez csatolt bármilyen felirat, jelölés, jel, képi vagy egyéb leíró jellegű anyag”¹.

02 Az ételjelölések tájékoztatást adnak valamely termék tápértékéről, lehetséges kockázatairól (allergének) és arról, hogy meddig biztonságos a fogyasztása (dátumjelölés). Fontos hirdetési eszközként ezenkívül vonzóbbá tehetik a terméket a potenciális vásárlók számára bizonyos tulajdonságok (például: egészséges, ökológiai, gluténmentes) kiemelésével.

03 Az elmúlt években egyre nagyobb jelentőségre tett szert a fogyasztóknak az élelmiszerekre vonatkozó átfogó és pontos tájékoztatáshoz való joga, és nő az érdeklődés az egészség és a jóllét, a fenntarthatóság és az átláthatóság iránt. Ugyanakkor változtak a marketingszokások is, miközben bővült az élelmiszerek választéka.

¹ A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról szóló, 2011. október 25-i 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikke.

Élelmiszer-címkézési szabályok

04 Az Unió vonatkozó jogi keretének célja, hogy – főként megfelelő címkézés révén – a polgárok tájékoztatást kapjanak az élelmiszerek tartalmáról és jellemzőiről. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés előírja, hogy az Unió biztosítsa a fogyasztóvédelem magas szintjét a fogyasztók egészségének, biztonságának és gazdasági érdekeinek védelmével, valamint segítse elő a tájékoztatáshoz való joguk érvényesülését².

05 A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról olyan horizontális szabályok rendelkeznek (lásd: **1. ábra**), mint a 2002. évi általános élelmiszerjogi rendelet³, az állításokra vonatkozó 2006. évi rendelet⁴ és a **fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról szóló 2011. évi rendelet** (FIC-rendelet). Ez utóbbi kimondja, hogy az információknak pontosnak, egyértelműnek, könnyen érthetőnek és nem félrevezetőnek kell lenniük, és nem lehetnek félreérthetőek vagy zavaróak⁵. Az Unióban az élelmiszerek címkézését egy sor vertikális szabály is szabályozza, amelyek bizonyos élelmiszerekre (bor, tojás, méz, olívaolaj, kisgyermekeknek szánt élelmiszerek stb.) vonatkozó követelményeket határoznak meg.

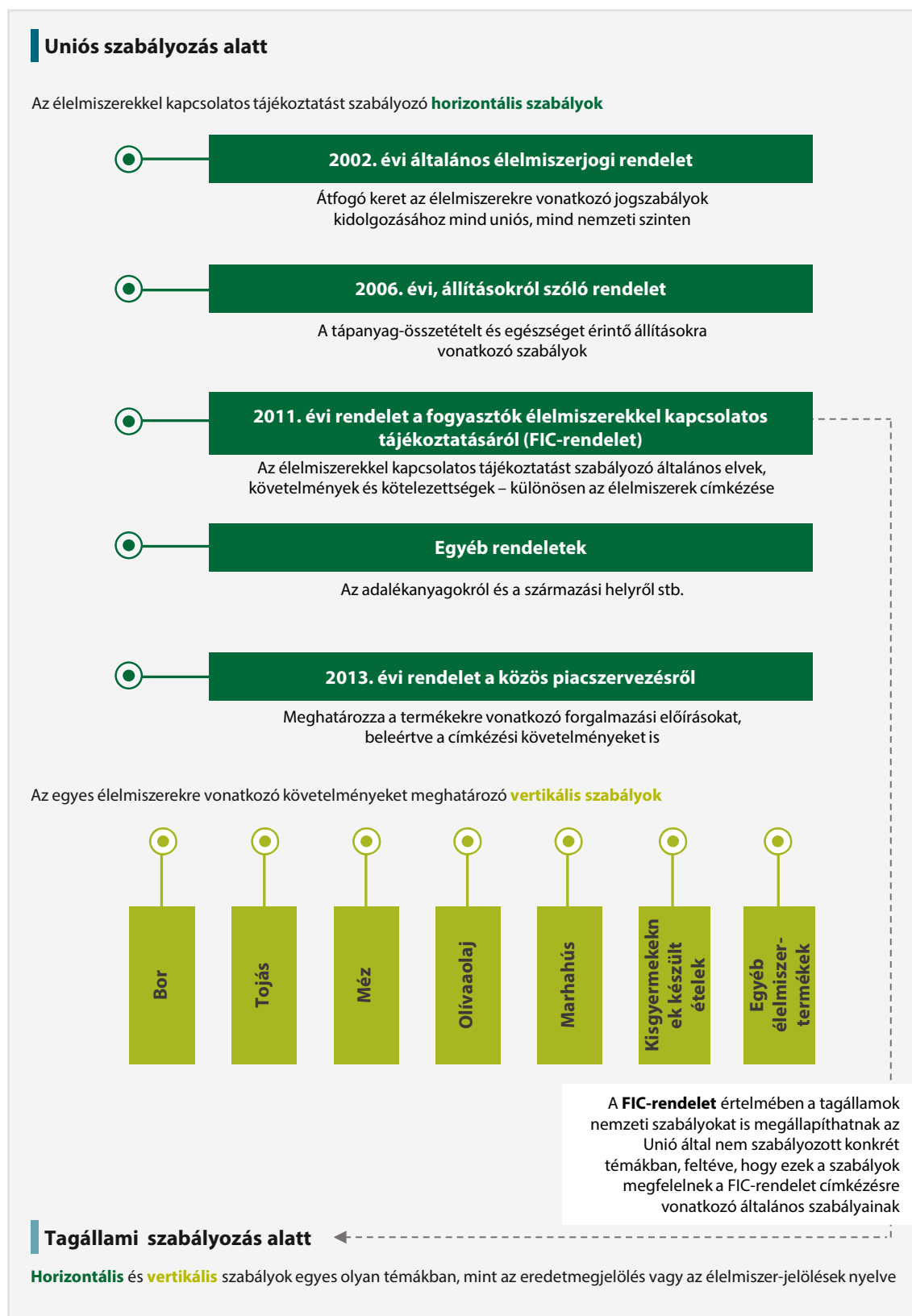
² Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 169. cikke.

³ Az Európai Parlament és a Tanács **178/2002/EU rendelete** (2002 január 28.) az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről.

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács **1924/2006/EK rendelete** (2006 december 20.) az élelmiszerekkel kapcsolatos, tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állításokról.

⁵ Az **1169/2011/EU rendelet** 7. és 36. cikke.

1. ábra. Címkézési szabályok az Unióban

Forrás: Európai Számvevőszék.

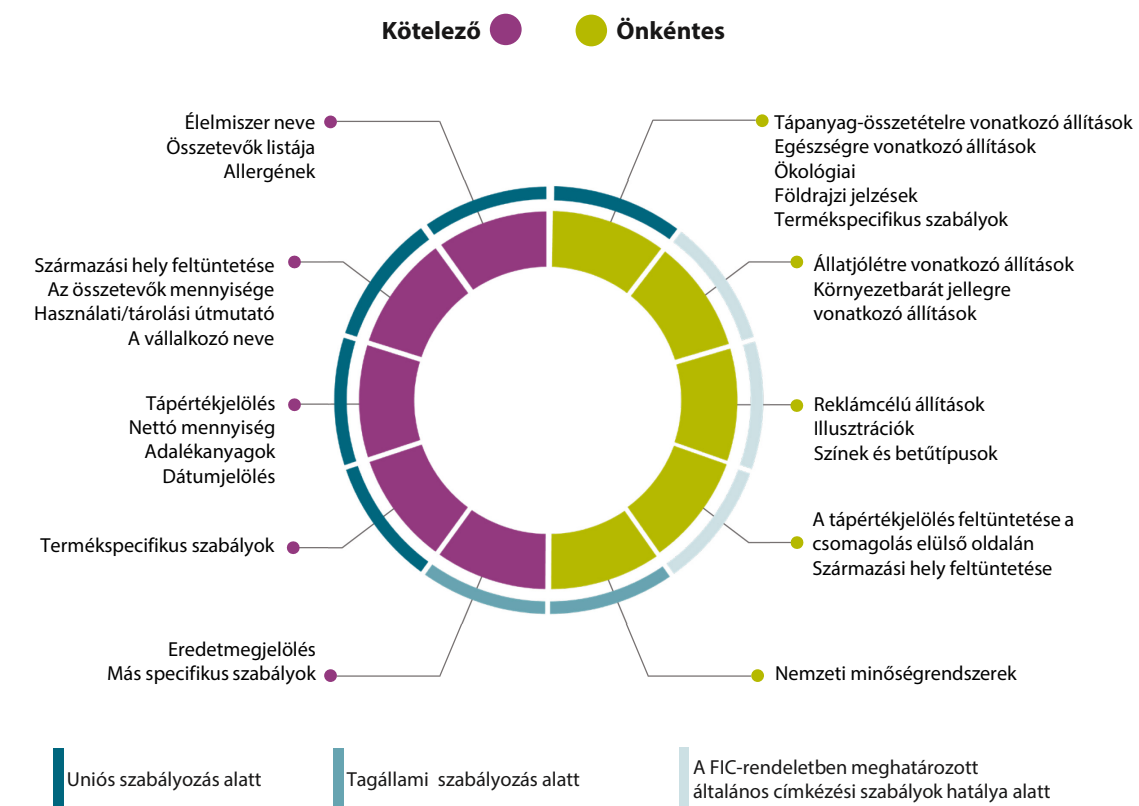
06 Ezekon az uniós szabályokon felül az FIC-rendelet értelmében a tagállamok nemzeti szabályokat is megállapíthatnak olyan konkrét témákban, mint az eredetmegjelölés vagy az élelmiszer-jelölések nyelve. Ennek az információnak meg kell felelnie az FIC-rendeletben foglalt általános címkézési szabályoknak (lásd: **05.** bekezdés).

A címkéken szereplő információk fajtái

07 Az FIC-rendelet az előrecsomagolt élelmiszerek (az értékesítés előtt csomagolásba helyezett élelmiszerek) esetében előírja, hogy a címkéken kötelezően fel kell tüntetni bizonyos információkat. Gyakori az is, hogy a fogyasztók tájékoztatása és megnyerése céljából további információkat is feltüntetnek (ún. „önkéntes tájékoztatás”). Az ilyen információt akkor lehet feltüntetni, ha az megfelel az FIC-rendelet általános szabályainak (lásd: **05.** bekezdés).

08 Míg a kötelező információk többnyire az egészséggel és a biztonsággal kapcsolatosak, az önkéntes elemek témaköre ennél szélesebb, a környezetbarát jellegre vonatkozó állításoktól kezdve az illusztrációkig, amint az a **2. ábrán** látható. A **3. ábra** szemlélteti, hogyan érvényesül ez a gyakorlatban.

2. ábra. Áttekintés: mi minősül kötelező, illetve önkéntes tájékoztatásnak, és milyen ennek a szabályozása

Forrás: Európai Számvevőszék.

3. ábra. Kötelező és önkéntes ételjelölés egy terméken: egy példa

● Kötelező információ

- 1 Élelmiszer neve
- 5 Dátumjelölés
- 6 Tápértékjelölés
- 7 A vállalkozó neve
- 8 Használati/tárolási útmutató
- 9 Összetevők listája/Allergének
- 10 Nettó mennyiség

● Önkéntes információ

- 2 Tápanyag-összetételre vonatkozó állítás
- 3 Származási ország
- 4 Tápértékjelölés (a csomagolás elülső oldalán)

Könnyű vaj, 41%-os zsírtartalom

Minőségét megőrzi:
2024.09.20.

7 °C alatt tárolandó

TÁPÉRTÉK (100 g termékben)	
Energiatartalom	1582 kJ (384 kcal)
Zsírtartalom összesen	41,0 g
Telített zsír	24,8 g
Omega-3	154 mg
Szénhidrát összesen	3,5 g
Cukrok	0,4 g
Rosttartalom	0,2 g
Fehérje	0,3 g
Só	0,3 g

ÖSSZETEVŐK:

Víz, vajkoncentrátum (TEJ), módosított keményítő, ízesítőanyagok, TEJfehérjék, ZABrost, só, halolaj (2,8%), TEJsavkoncentrátum, tartósítószer (káliumszorbát).

Tejfel-Vajjal Kft, Tejút 23, 43110 Túróc, Tarhófold

e 250 g

Forrás: Európai Számvevőszék.

Feladatok és felelősségi körök

09 Az Unióban különböző szervezetek foglalkoznak az élelmiszer-jelölés kérdéseivel.

- Az élelmiszer-ipari vállalatoknak biztosítaniuk kell, hogy termékeik megfeleljenek az élelmiszerjog előírásainak.
- A tagállamoknak érvényt kell szerezniük az élelmiszerjognak, valamint nyomon kell követniük és ellenőrizniük kell, hogy az élelmiszer-ipari vállalatok a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás valamennyi szakaszában megfelelnek-e a vonatkozó követelményeknek. E célból a hatósági ellenőrzésekről szóló rendeletnek⁶ megfelelően kontrollrendszert tartanak fenn, és szabályozzák az élelmiszerjog megsértése esetén alkalmazandó szankciókat. A tagállamoknak évente jelentést kell tenniük a Bizottságnak a hatósági ellenőrzéseik végrehajtásáról.
- A Bizottságnak nyomon kell követnie az élelmiszer-jelölésre vonatkozó uniós jogi keret alkalmazását, és javaslatot tehet a keret aktualizálására. Ellenőriznie kell továbbá a nemzeti szintű kontrollrendszerek eredményességét, és fenntartja az élelmiszer- és takarmánybiztonsági riasztási rendszer (iRASFF) online alkalmazást, amelynek révén a tagállamoknak jelenteniük kell az élelmiszerekkel kapcsolatos kockázatokat.
- Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság független tudományos és technikai tanácsadást nyújt a Bizottságnak az élelmiszer-jelöléssel közvetlen vagy közvetett kapcsolatban álló területeken.

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2017/625 rendelete](#) (2017. március 15) a hatósági ellenőrzésekről.

Az ellenőrzés hatóköre és módszere

10 Jelentésünk azt vizsgálja, segítik-e az uniós élelmiszer-jelölések a fogyasztót abban, hogy megalapozott döntéseket hozzon élelmiszer-vásárláskor. Ellenőriztük az uniós jogi keretet és annak nyomon követését, mennyire érti meg a fogyasztó az élelmiszer-jelöléseket. Megvizsgáltuk továbbá a tagállamok kontrollrendszereit – hogyan ellenőrzik, hogy az élelmiszer-ipari vállalatok betartják-e a címkézési szabályokat –, valamint azt, hogy a Bizottság és a tagállamok hogyan számolnak be ezekről az ellenőrzésekről. Ellenőrzésünk kifejezetten az előre csomagolt élelmiszerek címkézésére összpontosított.

11 Ellenőrzésünk elvégzését az indokolta, hogy a fogyasztók, az uniós intézmények és más érdekelt felek egyre nagyobb érdeklődést mutatnak az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás iránt. Amikor a fogyasztó a jelölések alapján választ, az az egészségére és a jóllétére nézve is következményekkel járhat. A Bizottság bejelentette, hogy „a termelőtől a fogyasztóig” stratégia keretében felülvizsgálja az FIC-rendeletet. Várakozásunk szerint megállapításaink és ajánlásaink segíteni fogják a felülvizsgálatról szóló vitát.

12 A Számvevőszék korábbi munkája során nem foglalkozott kifejezetten az élelmiszer-jelölés témájával, ellenőrzésünk azonban kiegészíti egyes korábbi jelentéseinket. 2019-ben megvizsgáltuk, hogy az élelmiszer-biztonsági politika hogyan védi a polgárokat a vegyi anyagok jelentette veszélyektől,⁷ valamint az ökológiai termékek kontrollrendszerét⁸. A dátumjelöléssel foglalkoztunk az élelmiszer-pazarlásról szóló különjelentésünkben⁹, a húscímkézéssel pedig az élő állatok szállításáról szóló közelmúltbeli áttekintésünkben¹⁰ (lásd: [4. ábra](#)).

⁷ 02/2019. sz. különjelentés, 46–69. bekezdés.

⁸ 04/2019. sz. különjelentés, 89. bekezdés.

⁹ 34/2016. sz. különjelentés. 67–69. bekezdés.

¹⁰ 03/2023. sz. áttekintés. 29–36. bekezdés.

4. ábra. A Számvevőszék élelmiszer-jelöléssel és a felmerült releváns kérdésekkel kapcsolatos ellenőrzési munkája 2016 óta

Félreérthető és zavaros dátumjelölések	34/2016. sz. különjelentés: Az élelmiszer-pazarlás elleni küzdelem: az Európai Uniónak alkalma nyílik az élelmiszer-ellátási lánc erőforrás-hatékonyágának javítására
Az uniós élelmiszer-biztonsági ellenőrzési rendszer korlátai	02/2019. sz. különjelentés: Vegyí anyagok jelentette veszélyek az élelmiszerekben: az uniós élelmiszer-biztonsági politika védi ugyan a fogyasztókat, de kihívásokkal szembesül
Az ökológiai termékek helytelen eredetmegjelölése	04/2019. sz. különjelentés: Az ökológiai termékek kontrollrendszere javult, de továbbra is vannak még kihívások
Nincs közös szabvány a hústermékek címkézésére	03/2023. sz. áttekintés: Élő állatok szállítása az Európai Unióban: kihívások és lehetőségek

Forrás: Európai Számvevőszék.

13 Az ellenőrzés a 2011 és 2023 közötti időszakra terjedt ki. Megbeszéléseket tartottunk a Bizottsággal (Egészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Főigazgatóság, Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság), és interjút készítettünk illetékes belga, olasz és litván hatóságokkal. Ezeket a tagállamokat a földrajzi egyensúly, az élelmiszer-jelölési rendszereik összetettsége és egyes alapvető élelmiszer-jelölési témák (pl. az eredet feltüntetése és a csomagolás elülső oldalán feltüntetett tápértékjelölés) figyelembevételével választottuk ki.

14 Bizonyítékokat különböző forrásokból szereztünk be, amint az **5. ábra** bemutatja.

5. ábra. Az elvégzett ellenőrzési munka

Az uniós rendeletek, bizottsági iránymutatások, beszámolási tevékenységek és értékelések dokumentumalapú felülvizsgálata

A felkeresett tagállamok nemzeti szabályainak, ellenőrzési terveinek és beszámolási tevékenységeinek (többek között az iRASFF rendszerben) dokumentumalapú felülvizsgálata, valamint a címkézési szabályok betartásának helyszíni ellenőrzése ezekben az országokban

Interjúk a Bizottság képviselőivel és tagállami hatóságokkal

Az élelmiszer-jelölésekről szóló különböző tanulmányok áttekintése, valamint megbeszélések az élelmiszer-ágazat érdekelt feleivel, például az európai és nemzeti fogyasztói szövetségekkel és termelői szervezetekkel, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatósággal és az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezetével

Forrás: Európai Számvevőszék.

Észrevételek

Az uniós jogi keret előírja ugyan alapvető információk feltüntetését az élelmiszer-jelöléseken, de számottevő hiányosságai is vannak

15 Megvizsgáltuk az élelmiszer-jelölésre vonatkozó jelenlegi uniós jogi keretet, és megvizsgáltuk, hogy a Bizottság milyen intézkedéseket tett a keret felülvizsgálata és aktualizálása érdekében. A következőkkel számoltunk:

- o hogy az uniós jogi keret előírja az alapvető élelmiszer-jelölési információk feltüntetését;
- o hogy a Bizottság javaslatokat tesz a keret időben történő és megfelelő aktualizálására, az FIC-rendeletben és az állításokra vonatkozó rendeletben előírtak szerint.

Az uniós jogi keret előírja alapvető információk feltüntetését az élelmiszer-jelöléseken

16 Dokumentumalapú áttekintésünk szerint az uniós jogi kereten belül azt, hogy milyen alapvető információkat kell feltüntetni az élelmiszer-jelöléseken, az FIC-rendelet írja elő, amelyet kiegészít az állításokra vonatkozó rendelet, illetve az uniós vertikális szabályok. Az FIC-rendelet 2014 végén lépett hatályba. A rendelet egy közös harmonizált szabályrendszerbe foglalt különböző jogszabályokat, és az élelmiszer-jelölésekre vonatkozó előírások erősítésével segítette a fogyasztót, hogy megalapozott döntéseket hozhasson. Meghatározást adott néhány alapvető fogalomra (pl. olvashatóság, minőségmegőrzési idő), és kötelezővé tette bizonyos információk feltüntetését. Kötelező lett például az allergénekre, a tápértékre (energiaérték és zsírtartalom; telítettszír-, szénhidrát-, cukor, fehérje- és só tartalom 100 grammra vagy 100 ml-re vetítve) és a termékek tárolásának módjára vonatkozó információk feltüntetése.

17 Az állításokra vonatkozó rendelet 2007 júliusa óta alkalmazandó, és jelentős lépés volt annak szabályozásában, hogy a tápanyag-összetételre és az egészségre vonatkozóan milyen állítások szerepelnek az élelmiszerekkel kapcsolatos kereskedelmi kommunikációban. Megállapításunk szerint a rendelet segít megóvni a fogyasztót a félrevezető és megalapozatlan állításokkal szemben: felsorolja például, hogy a vonatkozó feltételeknek megfelelően milyen állításokat alkalmazhatnak termékeiken az élelmiszer-ipari vállalatok.

18 A vertikális szabályok az egyes élelmiszer-kategóriákra vonatkozóan határoznak meg jelölési előírásokat. E szabályok előírják például, hogy kötelező feltüntetni a termelés vagy tenyésztés módszerét, a származást és a termék fajtáját, és megszabják, hogyan lehet elnevezni a terméket.

19 Összességében tehát az uniós jogi keret jó alapot ad ahhoz, hogy a fogyasztó az élelmiszer-jelzések révén hozzájusson az alapvető információkhoz, és így megalapozottabb döntéseket hozhasson. Ezt az érdekelt felekkel és a tagállami hatóságokkal folytatott megbeszéléseink is megerősítették.

A jogi keret aktualizálásának késedelme miatt a fogyasztó kevésbé tud megalapozott döntéseket hozni

20 Az FIC-rendelet és az állításokra vonatkozó rendelet 11 témában követel meg valamilyen fellépést (jelentések, jogi aktusok és jogalkotási javaslatok) a Bizottság részéről. 2024 szeptemberéig a Bizottság a 11 téma közül csak négyre nézve fejezte be a munkáját (lásd: [6. ábra](#) és [1. melléklet](#)).

6. ábra. Az FIC-rendelet és az állításokra vonatkozó rendelet értelmében megteendő bizottsági fellépések

Téma	Várt eredmény	Határidő	
Transzzsírok	Jelentés/jogalkotási javaslat (adott esetben)	2014	 Befejezve
Gluténtartalom	Jogi aktus	-	
Származási ország	Jogi aktus Jelentés/jogalkotási javaslat (adott esetben)	2013 2014	
Alkoholtartalmú italok	Jelentés/jogalkotási javaslat (adott esetben)	2014	
Egészségre vonatkozó állítások	Jogi aktus	2010	 Folyamatban
Tápanyagprofilok	Jogi aktus	2009	
A tápértékjelölés feltüntetése a csomagolás elülső oldalán	Jelentés/jogalkotási javaslat (adott esetben)	2017	
Elővigyázatossági allergénjelölés	Jogi aktus	-	
Olvashatóság	Jogi aktus	-	 Eddig nem történt intézkedés
Élelmiszerek vegetáriánusok vagy vegánok számára	Jogi aktus	-	
A lakosság meghatározott csoportjaira vonatkozó beviteli referenciaértékek	Jogi aktus	-	

Forrás: Európai Számvevőszék.

21 A Bizottság 2015 decemberében jelentést tett közzé a transzzsírokról, 2019-ben pedig **rendeletet** fogadott el az élelmiszerekben előforduló transzzsír-savak felső határértékéről. A transzzsír-savak telítetlen zsír-savak, amelyek fokozott fogyasztása növeli a **szívbetegség** kockázatát.

22 A Bizottság egy végrehajtási jogi aktust is elfogadott a gluténintoleranciában szenvedők számára alkalmas élelmiszereken alkalmazható állításokról, mint például „gluténmentes” vagy „nagyon alacsony gluténtartalmú”¹¹.

23 A származási ország tekintetében a FIC-rendeletben előírtak szerint a Bizottság 2013-ban és 2018-ban szabályokat fogadott el az egyes élelmiszeripari termékek származásának kötelező feltüntetésére vonatkozóan. „A termelőtől a fogyasztóig” elnevezésű 2020. évi stratégiájában a Bizottság bejelentette: fontolóra veszi, hogy javasolja-e a kötelező származás-, illetve eredetmegjelölés további termékekre történő kiterjesztését. 2024 szeptemberéig a Bizottság még nem tett közzé ilyen javaslatot. Hét uniós tagállam (Görögország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Litvánia, Portugália és Finnország) kötelező nemzeti címkézési rendszereket fogadott el [bizonyos élelmiszerekre](#) vonatkozóan. Ez egyenlőtlenségeket okoz a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos egyes információkhoz való hozzáféréseben az Unió területén.

24 Az alkoholtartalmú italok mentesültek az összetevők listája vagy a tápanyagtartalom feltüntetésének kötelezettsége alól. 2017-ben a FIC-rendelettel összhangban a Bizottság jelentést tett közzé [az alkoholtartalmú italok címkézéséről](#), 2019-ben pedig két egyetértési megállapodást írt alá a sör- és a szeszesital-ágazattal. 2021-ben a társjogalkotók elfogadtak egy rendeletet¹² is, amely előírta, hogy a borok és ízesített borászati termékek esetében tüntessék fel az összetevők listáját és a tápértéket. A 2021 februárjában elfogadott európai rákellenes terv részeként a Bizottság javaslatot jelentett be arra nézve, hogy a rák megelőzését elősegítendő kötelező legyen az alkoholtartalmú italok címkézése. Harmonizált uniós szintű szabályok hiányában néhány tagállam saját kezdeményezések végrehajtását kezdte meg az alkoholtartalmú italok címkézésére nézve (mint Írországból az [egészségügyi figyelmeztetést tartalmazó kötelező címkék](#), vagy Litvániában a [terhességgel kapcsolatos figyelmeztető címkék](#)): más szóval Unió-szerte nem egyenlő a fogyasztók hozzáférése az élelmiszerekkel kapcsolatos egyes információkhoz.

¹¹ A Bizottság 828/2014/EU végrehajtási rendelete (2014. július 30.) a fogyasztóknak az élelmiszerek gluténmentessége vagy csökkentett gluténtartalma tekintetében nyújtott tájékoztatásra vonatkozó követelményekről.

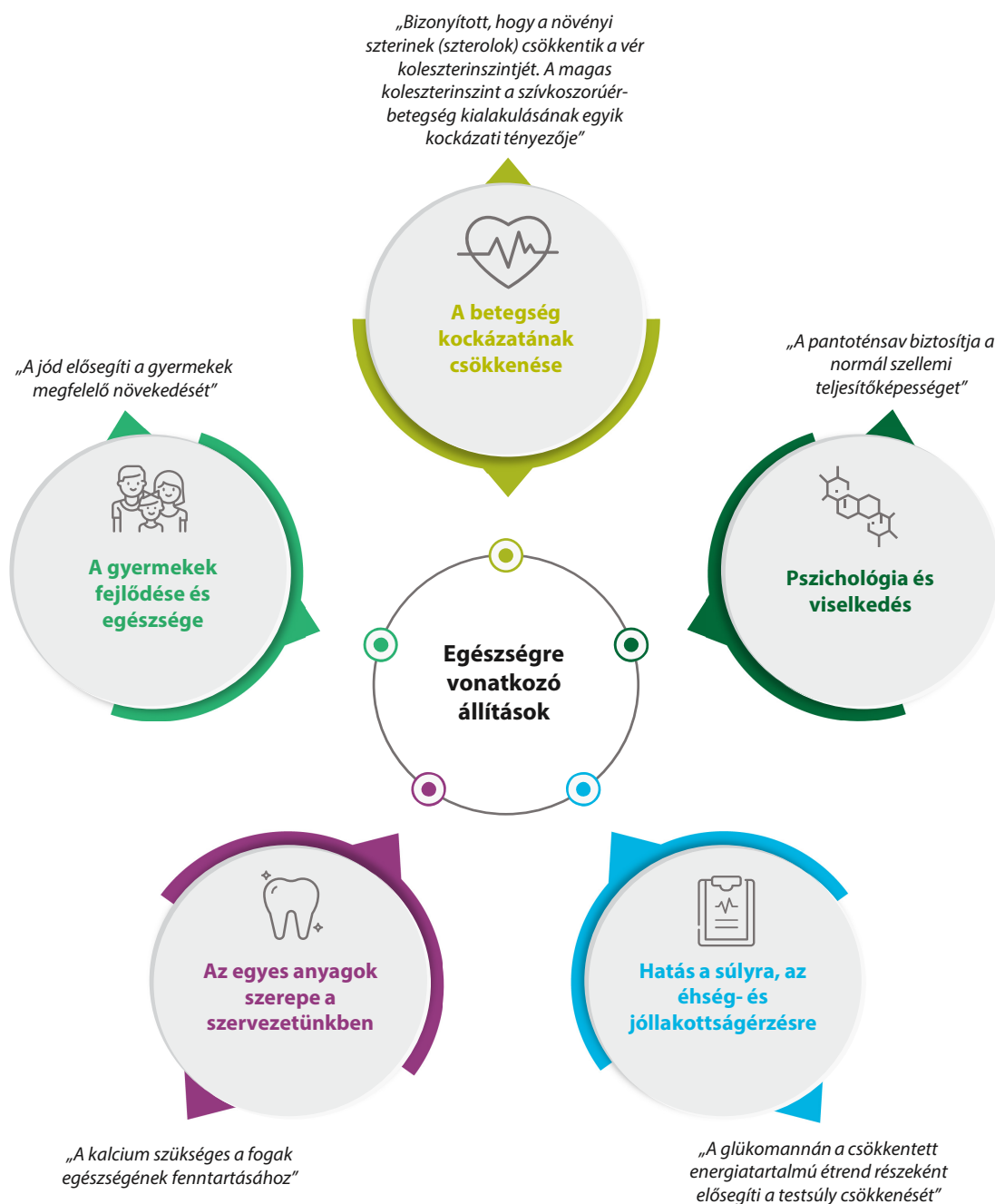
¹² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2117 rendelete (2021. december 2.).

25 Más témákkal kapcsolatban a Bizottság munkája vagy folyamatban van, vagy még nem kezdődött el: ez a helyzet az olvashatóság, a vegetáriánus vagy vegán élelmiszerek, valamint a lakosság meghatározott csoportjaira vonatkozó beviteli referenciaértékek esetében. Amint jelentésünk következő részeiben kifejtjük, ez korlátozza a fogyasztót abban, hogy megalapozott döntéseket tudjon hozni, és egyenlőtlenségeket okoz a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos információkhoz való hozzáféréseben az Unió területén.

A növényi termékek esetében nincsen uniós lista az egészségre vonatkozó, engedélyezett állításokról

26 Számos élelmiszertermék gyakorol állítólag kedvező hatást az egészségünkre – az ilyen állításokra „egészségre vonatkozó állításként” szokás utalni. Az Unióban alkalmazott 4637 ilyen állítás tudományos értékelését követően a Bizottság 2012 májusában egy [rendeletet](#), valamint ennek részeként egy 222, a vitaminokra, ásványi és egyéb nem növényi anyagokra vonatkozó engedélyezett állítást tartalmazó felsorolást tett közzé (az egészségre vonatkozó engedélyezett állítások típusait lásd: [7. ábra](#)).

7. ábra A Bizottság által engedélyezett, egészségre vonatkozó állítások öt típusa

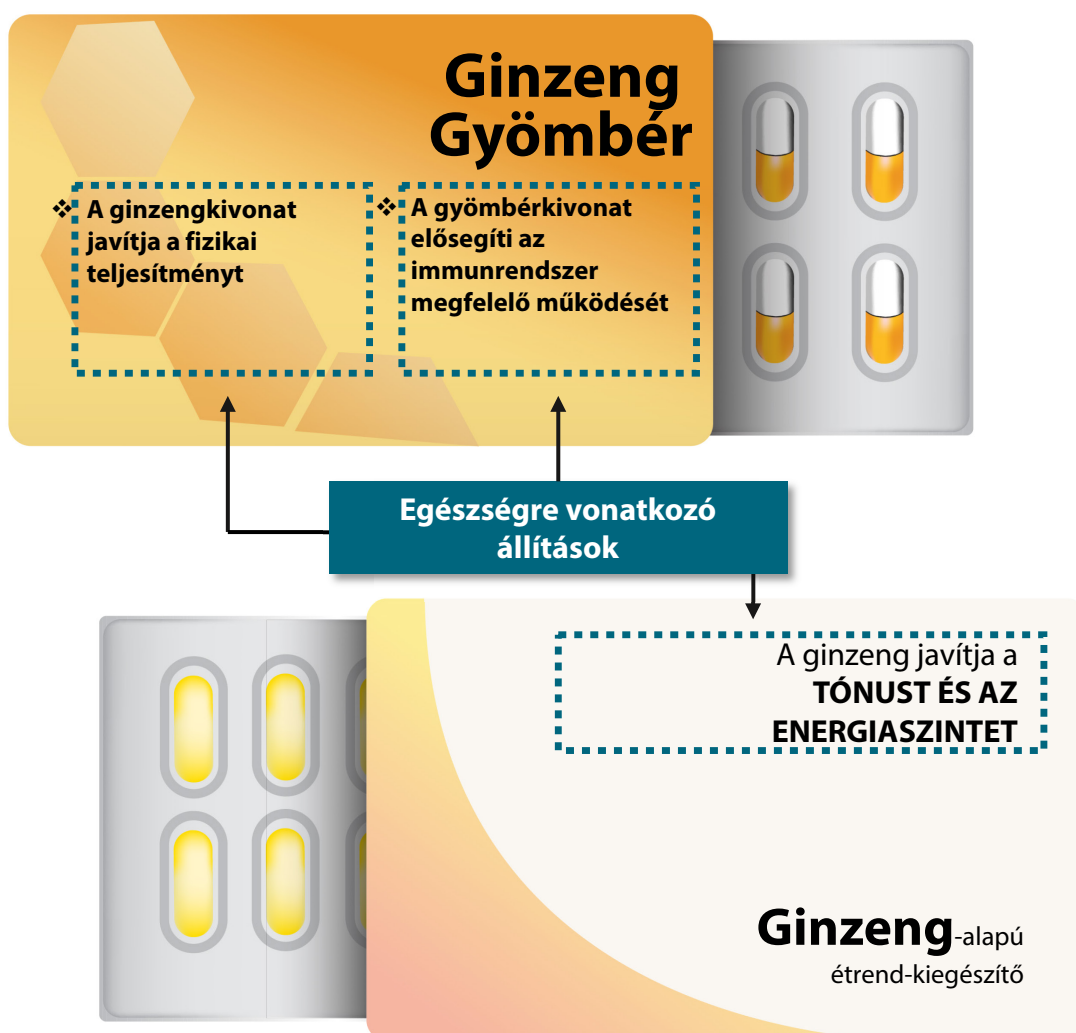
Forrás: Európai Számvevőszék, a 432/2012/EU rendelet és az egészségre vonatkozó állítások uniós nyilvántartása alapján.

27 A Bizottság leállította a növényi anyagokkal kapcsolatos, egészségre vonatkozó állítások egyik alkategóriájának tudományos értékelését, mivel **nem álltak rendelkezésre** az ezen anyagok emberekre gyakorolt hatását kimutató, az eredményességük értékeléséhez szükséges vizsgálatok. 2023-ban az **Európai Parlament** nyomtatékosan kérte, hogy sürgősen értékeljék ki a már 2010 óta értékelésre váró

állításokat. Ennek ellenére 2078, növényi anyagokra vonatkozó állítás továbbra is „függőben van”.

28 A növényi anyagokkal kapcsolatosan uniós engedéllyel rendelkező állítások listájának hiányában a fogyasztó tudományos értékeléssel nem alátámasztott és potenciálisan félrevezető állításokkal szembesül (példákat lásd: **8. ábra**). A tagállamok ezen állítások kapcsán saját megközelítést alkalmaznak (lásd: **9. ábra**, ami csak tovább növelheti a fogyasztók zavarát).

8. ábra. A növényi anyagokkal kapcsolatosan uniós tudományos értékeléssel nem alátámasztott állítások: néhány példa

Forrás: Európai Számvevőszék.

9. ábra. Eltérő megközelítések a növényi anyagokkal kapcsolatos állításokat illetően az általunk vizsgált tagállamokban

BELGIUM

Növényi termékek forgalomba hozatalakor az élelmiszer-ipari vállalatoknak értesíteniük kell az Egészségügyi Minisztériumot. Adott esetben a hatóságok az engedélyezett állítások indikatív listája alapján ellenőrzik az állításokat.

OLASZORSZÁG

Növényi termékek forgalomba hozatalakor az élelmiszer-ipari vállalatoknak értesíteniük kell az Egészségügyi Minisztériumot. A hatóságok ellenőrzik egyes termékek összetételét és kötelező/önkéntes címkézését. Nincsen az engedélyezett állításokra vonatkozó lista.

LITVÁNIA

Az élelmiszer-ipari vállalatoknak nem kell értesíteniük a hatóságokat. A hatóságok a hatósági ellenőrzések során értékelik, hogy az egészségre vonatkozó állítások megfelelnek-e az állításokról szóló rendeletnek. Nincsen az engedélyezett állításokra vonatkozó lista.

Forrás: Európai Számvevőszék.

A tápanyagprofilokra vonatkozó uniós szabályok hiánya

29 Az uniós élelmiszer-jelölési szabályok jelenleg még a magas zsír-, cukor-, illetve sótartalmú termékek esetében is lehetővé teszik a tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állítások alkalmazását (pl. egy magas cukortartalmú terméken fel lehet tüntetni, hogy az „C-vitaminban gazdag”). Ezért megeshet, hogy egy egészségesebb táplálkozásra törekvő fogyasztó óvatlanul nagy mennyiségben egészségtelen tápanyagot tartalmazó terméket vesz magához (lásd: **10. ábra**)

10. ábra. Magas zsír- és cukortartalmú, engedélyezett állításokat feltüntető termékek: példák

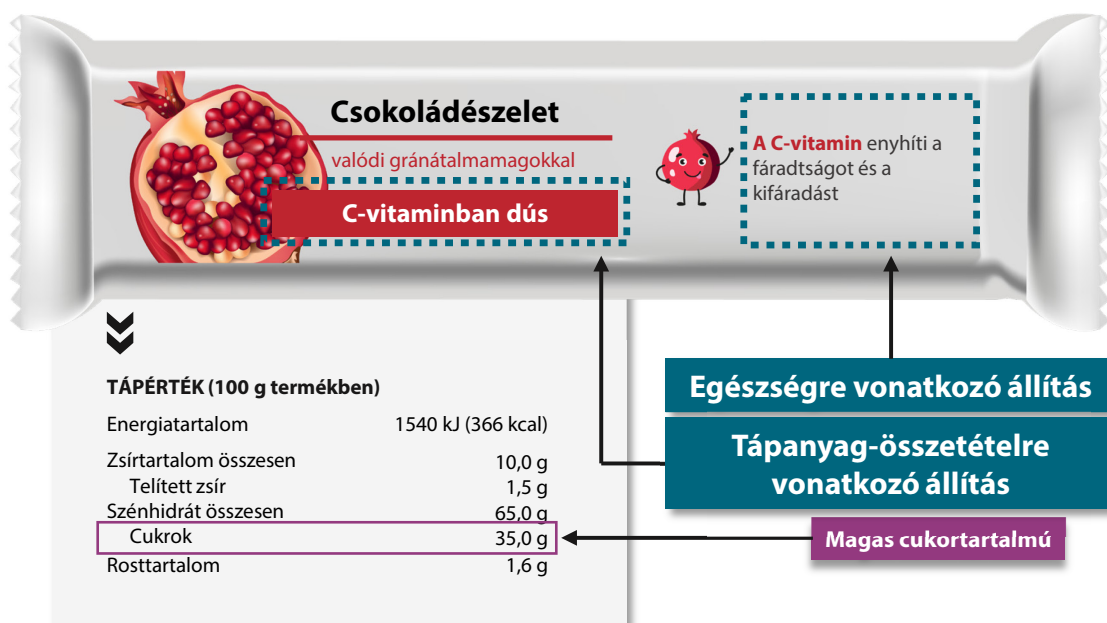
TÁPÉRTÉK (100 g termékben)

Energiatartalom	1702 kJ (406 kcal)
Zsírtartalom összesen	18,0 g
Telített zsír	4,4 g
Szénhidrát összesen	53,0 g
Cukrok	25,0 g
Rosttartalom	3,0 g
Fehérje	6,5 g
Só	0,67 g

Magas zsírtartalmú
Magas cukortartalmú

Tápanyag-összetételre vonatkozó állítás

Narancsos
KEKSZ
Élelmirost-forrás

Csokoládészelet
valódi gránátalmamagokkal

C-vitaminban dús

A C-vitamin enyhíti a fáradtságot és a kifáradást

Egészségre vonatkozó állítás

Tápanyag-összetételre vonatkozó állítás

Magas cukortartalmú

TÁPÉRTÉK (100 g termékben)

Energiatartalom	1540 kJ (366 kcal)
Zsírtartalom összesen	10,0 g
Telített zsír	1,5 g
Szénhidrát összesen	65,0 g
Cukrok	35,0 g
Rosttartalom	1,6 g

Forrás: Európai Számvevőszék.

30 A tápanyag-összetétel feltüntetésével (tápanyagprofil) elvileg elkerülhető az ilyen helyzet: a tápanyagok egy meghatározott határértéke felett korlátoznák vagy tiltanák a tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állításokat. Az állításokról szóló rendelet szerint a tápanyagprofilokat már 2009-re be kellett volna vezetni.

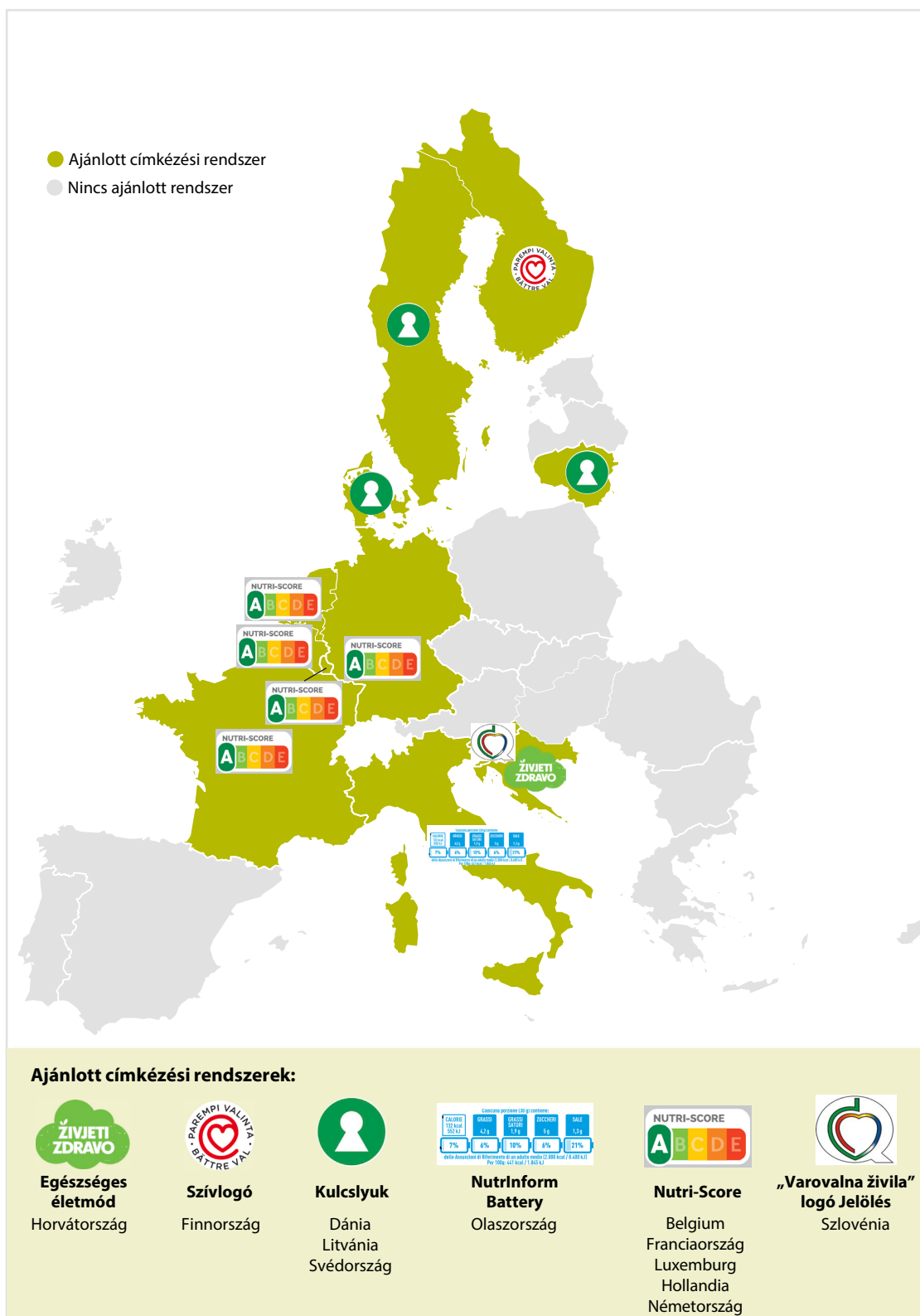
Az Egészségügyi Világszervezet 2015-ben közzétett egy első tápanyagprofil-modellt (és ezt **2023 márciusában frissítette**), rámutatva arra, hogy a tápanyag-összetétel meghatározása különösen hasznos a gyermekek számára forgalmazott élelmiszerek esetében. Ezt az intézkedést támogatták olyan érdekelt felek, mint az **Európai Parlament** és a **fogyasztói szervezetek** is.

31 2020-ig a **Bizottság keveset haladt előre**, és arra hivatkozott, hogy nehéz megszereznie a szükséges támogatást a tagállamoktól. „A termelőtől a fogyasztóig” stratégia 2020-ban ismét napirendre tűzte a tápanyagprofilok kérdését, és 2022 végére tervezte azok létrehozását. 2024 szeptemberéig a Bizottság azonban még mindig nem vezette be azokat. A Bizottság szerint a téma jellege olyan, hogy a belátható jövőben nehéz lenne jogalkotási javaslattal élni.

A csomagolás elülső oldalán feltüntetett tápértékjelölés nincs harmonizálva

32 A tápértékjelölés kötelező feltüntetésén túl (lásd: **16.** bekezdés) a tápértékre vonatkozóan önkéntes alapon is feltüntethetők információk a csomagolás elülső oldalán. Egy 2020. évi bizottsági **jelentés** tanúsága szerint a csomagolás elülső oldalán feltüntetett tápértékjelölés segíthet abban, hogy a fogyasztó egészségesebb élelmiszert válasszon, és potenciálisan abban is, hogy meg lehessen előzni az étrenddel összefüggő betegségeket. A **11. ábra** példákat mutat be arra, hogy a nemzeti hatóságok milyen különböző rendszereket ajánlanak a tápértékjelölés feltüntetésére a csomagolás elülső oldalán.

11. ábra. A tagállamok által ajánlott rendszerek a tápértékjelölés feltüntetésére a csomagolás elülső oldalán: példák

Forrás: Európai Számvevőszék.

33 A hatóságok által ajánlott ilyen rendszerek az élelmiszerek tápértékéről szóló illusztrációkkal vagy információval támogatják a fogyasztót megalapozott döntések meghozatalában. Jelenleg nincs olyan jelölés, amely jelezné az élelmiszerek feldolgozási szintjét, bár tudományos bizonyítékok utalnak arra, hogy az extrém mértékben feldolgozott élelmiszer nagy mennyiségű fogyasztása növeli az étrenddel összefüggő betegségek kialakulásának kockázatát.

34 A Bizottságnak 2017-re kellett jelentést készítenie a tápértékre vonatkozó tájékoztatás újabb kifejezési és megjelenítési módjainak alkalmazásáról, illetve adott esetben javaslatokat előterjesznie az uniós szabályok módosítására. Egy 2020-ban közzétett bizottsági **jelentés** következtetése szerint „helyénvalónak tűnik a csomagolás elülső oldalán feltüntetendő tápértékjelölés harmonizált, kötelező uniós szintű bevezetése”. A 2020. évi „termelőtől a fogyasztóig” stratégiában a Bizottság bejelentette, hogy 2022 végéig jogalkotási javaslatot terjeszt elő erre vonatkozóan, de erre eddig nem került sor.

35 Noha számos fogyasztói és termelői szervezet támogatja a harmonizációt, nincs egyetértés az érdekelt felek között arról, hogy melyik meglévő jelölési rendszert válasszák, és hogy az kötelező legyen-e. Különbőféle, több tagállam által is támogatott rendszerek alakultak ki a csomagolás elülső oldalán feltüntetett tápértékjelölésre nézve (**III. melléklet**). A **12. ábra** bemutatja az általunk felkeresett három országban ajánlott rendszereket és azok főbb jellemzőit. A közelmúltban készült **jelentéseiben** a **Bizottság** megállapította, hogy mindhárom rendszernek vannak előnyei, de hátrányai is (pl. nem közérthető a fogyasztók számára vagy nem tájékoztat a tápanyag-összetételről).

12. ábra. A csomagolás elülső oldalán feltüntetett tápértékjelölés rendszerei: példák

 <p>Kulcslyuk (Litvánia)</p> <p>Olyan termékeken használják, amelyek egészségesebbek más ugyanazon kategóriába tartozó termékeknél (kevesebb zsír/cukor/só vagy több rost)</p>	 <p>NutriInform Battery (Olaszország)</p> <p>A referenciabeviteli címkén alapul, kiegészítve egy elem szimbólumával: a napi bevitel %-ában megadja az egy adagban lévő energia- és tápanyagmennyiséget</p>	 <p>Nutri-Score (Belgium)</p> <p>A termékeket általános tápértékük szerint rangsorolja, A-tól E-ig (sötétzöldtől sötét narancssárgáig)</p>
--	--	--

Forrás: Európai Számvevőszék, a Közös Kutatóközpont *Front-of-pack nutrition labelling schemes: an update of the evidence* c., 2022. évi jelentése alapján.

36 A csomagolás elülső oldalán feltüntetett tápértékjelöléssel kapcsolatban ma sarkalatosan eltérnek a nézetek. Egyes tagállamok például jelenleg nem pártolják, hogy az élelmiszer-ipari vállalatok a Nutri-Score-rendszert alkalmazzák, míg más tagállamok éppen hogy ajánlják azt (lásd például: [1. háttérmagyarázat](#)). Az, hogy egyszerre több rendszer létezik az Unióban, [árt az egységes piacnak és zavarhatja a fogyasztókat](#).

1. háttérmagyarázat

Vita a csomagolás elülső oldalán feltüntetett tápértékjelölésről Olaszországban

Az olasz hatóságok csak egy tápértékjelölési rendszer alkalmazását javasolják: ez a NutrInform Battery. 2022-ben az olasz versenyfelügyeleti hatóság [közigazgatási határozatokat](#) hozott a Nutri-Score jelölést alkalmazó élelmiszer-ipari vállalatokkal szemben, és bírságokat szabott ki rájuk. A hatóság érvelése szerint azok az élelmiszer-ipari vállalatok, amelyek a Nutri-Score címke mellett nem tüntetik fel a pontszám értelmezését, félrevezethetik a fogyasztókat. A határozatokat követően több vállalat vagy felhagyott a Nutri-Score jelölés alkalmazásával, vagy további információkkal egészítette ki azt.

Az elővigyázatossági allergénjelölésre vonatkozó szabályok nincsenek harmonizálva

37 Az FIC-rendelet előírja: az élelmiszer-allergéneket kiemelten kell feltüntetni az összetevők listáján, hogy a fogyasztó tisztában legyen a lehetséges kockázatokkal. Néha azonban nem lehet elkerülni allergének szándékolatlan jelenlétét, kis mennyiségben vagy nyomokban, ami még mindig hatással lehet egyes allergiában szenvedő emberekre.

38 Számos élelmiszer-ipari vállalat ezért elővigyázatossági allergénjelölést alkalmaz, például azt tünteti fel, hogy a termék „[allergént] tartalmazhat” vagy „[allergént] kezelő gyárban állították elő”, de uniós szinten nincsenek harmonizált szabályok. Ez zavart kelthet a fogyasztóban, akinek egy sor eltérő jelölési módon kell eligazodnia. Ráadásul egyes vállalatok biztosra akarnak menni, és túl általánosítónan alkalmazzák a „tartalmazhat” állítást, úgy, hogy az nem mindig alapul az allergének jelenlétét számszerűsítő kockázatértékelésen. Az, hogy az élelmiszer-ipari vállalatok felelőtlenül alkalmazzák a „tartalmazhatják” állítást, korlátozza az allergénérzékeny fogyasztók választási lehetőségeit.

39 Az FIC-rendelet előírja, hogy a Bizottság fogadjon el végrehajtási jogi aktusokat az allergének elővigyázatossági jelöléseire vonatkozóan. A Bizottság ezzel a témakörrel először az [élelmiszerbiztonság-irányítási rendszerek helyes higiéniai gyakorlatairól szóló közleményének 2022. évi felülvizsgálata](#) alkalmával, valamint az [Egészségügyi Világszervezet Codex Alimentariusához](#) való, ilyen témájú hozzájárulása révén foglalkozott. 2024 szeptemberéig azonban még nem került sor a végrehajtási jogi aktusok elfogadására.

Az olvashatóságra vonatkozó uniós szabályok elégtelensége

40 Az FIC-rendelet előírja, hogy az élelmiszer-ipari vállalatok biztosítsák a kötelező információk olvashatóságát, például bizonyos betűméretek használatával. A vállalatoknak azzal kell szembenéznük, hogy a fogyasztók és a hatóságok egyre több információt várnak el az élelmiszerekről (mint pl. a származás helye vagy a fenntarthatóság). Ugyanakkor – részben környezetvédelmi okokból – egyre kisebb lesz a termékek csomagolása, ami az információk olvashatóságának rovására mehet.

41 Az [FIC-rendelet](#) előírása szerint a Bizottságnak felhatalmazáson alapuló jogi aktusok révén kell megállapítania az olvashatóságra vonatkozó szabályokat. A Bizottság az [FIC-rendelet alkalmazásával kapcsolatos kérdésekről és válaszokról szóló közleményében](#) ugyan szolgált pontosításokkal az olvashatóságra nézve, ám nem fogadta el a felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat. Az uniós élelmiszer- és italágazatot képviselő FoodDrinkEurope 2022-ben saját [útmutató](#) közzétételével segítette az élelmiszer-ipari vállalatokat az információk olvashatóságának biztosításában.

Nincsenek uniós szabályok a vegetáriánus és vegán jelölésre vonatkozóan

42 Jelenleg egyetlen uniós szabály sem határozza meg a „vegán” vagy a „vegetáriánus” [fogalmát](#), sem azt, hogy mikor alkalmas egy termék vegetáriánusok vagy vegánok számára (például az állati eredetű termékek nyomaira vonatkozó küszöbértékek révén). Az ilyen élelmiszereket előállító vállalatok önkéntesen alkalmazhatják a vegetáriánusok vagy vegánok számára alkalmas élelmiszer-összetevőkre vonatkozó [ISO 23662:2021 szabványt](#), és számos önkéntes magán tanúsítási rendszer is létezik.

43 Az FIC-rendelet alapján a Bizottságnak végrehajtási jogi aktusokat kell elfogadnia az élelmiszerek vegetáriánusok vagy vegánok számára való alkalmasságára vonatkozó információkról, de ezt eddig nem tette meg. Az ilyen élelmiszerekre vonatkozó uniós szabályok hiányában a fogyasztók csak a különböző magánjellegű jelölésekre és terméknevekre alapozhatják döntéseiket.

Nincsenek a lakosság meghatározott csoportjaira vonatkozó uniós szintű beviteli referenciaértékek

44 Az uniós szabályok referenciaértékeket határoznak meg az átlagos felnőtt energia- és tápanyagbevitelre nézve. A lakosság más csoportjai esetében jelenleg nincsenek ilyen beviteli referenciaértékek, kivéve a csecsemők és kisgyermekek számára ajánlott vitaminokat és ásványi anyagokat. Ezért ha az élelmiszergyártók beviteli referenciaértékeket kívánnak feltüntetni termékeiken, akkor kénytelenek a felnőttekre vonatkozó értékeket használni (pl. felnőtt beviteli referenciaértéket a gyermekeknek szánt reggeli gabonapelyheken).

45 Annak ellenére, hogy az FIC-rendelet előírja ezt, a Bizottság nem fogadott el végrehajtási jogi aktusokat a lakosság meghatározott csoportjaira vonatkozó beviteli referenciaértékekről. Az uniós szabályok elfogadásáig a tagállamok szabadon elfogadhatnak nemzeti intézkedéseket; erre a felkeresett tagállamokban nem került sor.

A jelölésen feltüntetett információ zavaró és félrevezető lehet; a jelölések érthetőségének nincs szisztematikus nyomon követése

46 Az élelmiszer-jelölésre vonatkozó uniós szabályok előírják, hogy az élelmiszer-ipari vállalatoknak pontos, egyértelmű és könnyen érthető tájékoztatást kell nyújtaniuk a fogyasztók számára. A tájékoztatás nem lehet megtévesztő vagy félrevezető. Azt várjuk a Bizottságtól, hogy:

- mérje fel, milyen hatást gyakorolnak a fogyasztókra az állandóan változó jelölési gyakorlatok, és tegyen lépéseket annak elkerülésére, hogy a jelöléseken megtévesztő vagy félrevezető információkat tüntessenek fel;

- o kövesse nyomon szisztematikusan a fogyasztók igényeit és azt, hogy mennyire világosak számukra az ételjelölések;
- o a tagállamokkal együtt tegyen megfelelő intézkedéseket azokban az esetekben, amikor a fogyasztók számára a jelölések nem kellően világosak.

Az állandóan változó jelölési gyakorlatok bonyolultabbá teszik a helyzetet és megzavarhatják vagy félrevezethetik a fogyasztót

47 Az ételipari vállalatok mindig új lehetőségekkel igyekeznek megnyerni maguknak a fogyasztókat. Az általunk felkeresett három tagállam hatóságai több olyan esetre rámutattak, amikor az ételipari vállalatok ezt olyan módon tették, ami zavaró vagy félrevezető lehet. Ilyen gyakorlat például a „mentes” címkék alkalmazása (amelyek szerint a termék mentes bizonyos elemektől, pl. „antibiotikum-mentes”), nem tanúsított tulajdonságok (pl. „friss”, „természetes”) feltüntetése, félrevezető termékmegnevezések (pl. a hústermékek leírására a „hús” szó használata), vagy egyes információk mellőzése (pl. hogy kiolvasztott termékről van szó). A **II. melléklet** példákat hoz az ilyen gyakorlatokra, amikor olyan termékek vásárlására ösztönzik a fogyasztókat, amelyeket a valóságosnál egészségesebbként vagy jobb minőségűként reklámoznak.

48 Az e jelentés előző részében bemutatott uniós szabályok és **iránymutatások** nem nyújtanak kellően egyértelmű alapot az ilyen jelölési gyakorlatok megelőzéséhez. A **fogyasztói szervezetek** világosabb szabályokat szorgalmaznak „a fogyasztók megtévesztésének elkerülése érdekében az általuk vásárolt élelmiszerek és italok valódi jellegét illetően”. A **2. háttérmagyarázat** példákat mutat be olyan termékekre, amelyeken az ételjelölés potenciálisan félrevezető információkat tartalmaz.

2. háttérmagyarázat

Élelmiszer-jelölés potenciálisan félrevezető információkkal: egy fiktív termék példája

» ÖSSZETEVŐK

Joghurt (sovány TEJpor – TEJszín, TEJsavas erjesztők)
– cukor 8,9% – Természetes ízék – D-vitamin.

A termék csomagolása banánt ábrázol, de az összetevők listáján nem szerepel valódi banán, csak aromaanyagok.

Forrás: Európai Számvevőszék.

49 A vállalatok jól tudják: a fogyasztók ma jobban tudatában vannak, hogy vásárlási szokásaik milyen hatással lehetnek a környezetre, ezért ők is egyre gyakrabban alkalmaznak környezetbarát állításokat a termékeiken. Egy bizottsági vizsgálat következtetése szerint a webáruházak vagy az élelmiszerreklámok a kiválasztott esetek 80%-ában feltüntettek ilyen **állításokat**, vagyis a fogyasztók itt „zöldrefestést” tapasztalhatnak (amikor egy terméket környezetbarátként forgalmazznak úgy, hogy nem bizonyítják az ilyen állításokat).

50 E kérdés kezelése érdekében 2024-ben új **irányelvet fogadtak el a fogyasztók zöld átállásban való szerepvállalásának növeléséről**, amelynek célja a fogyasztók jobb tájékoztatása és védelme a tisztességtelen címkézési gyakorlatokkal szemben. 2023. március 22-én a Bizottság közzétette a zöld állításokról szóló irányelvre irányuló **javaslatát** is. Ez a két jogi aktus fogja meghatározni a fenntarthatósági címkék használatának feltételeit, és szabályokat állapít meg tanúsításuk céljával. Az élelmiszer-ipari vállalatoknak igazolniuk kell majd a termékeiken szereplő környezetbarát/zöld állításokat. E jogi aktusok hatása csak a jövőben fog megnyilvánulni.

51 A fogyasztók egyre több olyan címkével, logóval és jelölési rendszerrel is szembesülnek, amelyeket a Bizottság nem követ nyomon szisztematikusan. Egy 2013-as [vizsgálat](#) szerint a Bizottság 901 önkéntes élelmiszer-jelölési rendszert azonosított az európai mezőgazdasági élelmiszeripari termékekre vonatkozóan, de ezt az adatot azóta nem frissítették. E vizsgálat tanúsága szerint a megkérdezett fogyasztók egyharmada találta zavarosnak a címkéket, és ugyanennyien ítélték azokat félrevezetőnek. A fenntarthatósági címkékről szóló 2024. évi bizottsági [jelentés](#) több mint 200 ilyen címkét azonosított az uniós élelmiszer-ágazatban. A jelentés megállapítja, hogy az újonnan bevezetett termékek 12%-án van élelmiszerekkel kapcsolatos fenntarthatósági címke. Ráadásul az ellenőrzésünk által érintett tagállamok sem rendelkeznek áttekintéssel az élelmiszertermékeiken alkalmazott valamennyi különböző címkéről.

Nem követik nyomon szisztematikusan a fogyasztói igényeket és a jelölések közérthetőségét

52 A Bizottság nem ellenőrizte szisztematikusan, hogy mennyire értik a fogyasztók a jelöléseket, illetve hogy az élelmiszer-jelölési szabályok megfelelnek-e az igényeknek, kivéve néhány olyan, 2020 és 2023 közötti jelentésekben szereplő külön szempontokat, mint a csomagolás elülső oldalán feltüntetett jelölések, az eredetmegjelölés, a digitális címkézés, a dátumjelölés, valamint a fogyasztókkal folytatott alkalmi konzultációk (pl. a dátumjelölésről szóló Eurobarométer felmérések).

53 A Bizottság különböző bizottságok és szakértői csoportok ülésein rendszeresen megvitat élelmiszer-jelölési kérdéseket a tagállamokkal, valamint tanácsadó csoportok keretében az érdekelt felekkel (pl. kutatóintézetek, fogyasztói szervezetek, az iparág szereplői). A tárgyalási anyag elemzése azonban azt mutatja, hogy bár egyes élelmiszer-jelölési kérdéseket valóban megvittak, a fogyasztói igényeket és a jelölések közérthetőségét nem követték nyomon szisztematikusan.

54 Az ellenőrzésünk által érintett három tagállamban a hatóságok nem követték nyomon szisztematikusan a fogyasztói igényeket és a jelölések közérthetőségét (lásd: [13. ábra](#)). Ezért nem lehet megállapítani, hogy a fogyasztók megfelelően tájékozottak-e, illetve hogy elvárásaik teljesülnek-e.

13. ábra. A fogyasztói igények nyomon követése és a jelölések közérthetősége az ellenőrzésünk által érintett tagállamokban

Forrás: Európai Számvevőszék.

A fogyasztók számára nem mindig világosak a címkék, és a figyelemfelhívó kampányok nem élveznek prioritást

55 Az élelmiszer-jelölésekkel kapcsolatos ismeretek szintje személyenként eltérő: ami egyértelmű egy tájékozott fogyasztó számára, az egy kevésbé tájékozott számára nem feltétlenül az. Sem a Bizottság, sem a tagállamok nem követik szisztematikusan nyomon, hogy a fogyasztók számára mennyire érthetőek a jelölések (lásd: [52–54.](#) bekezdés), ám vannak bizonyítékok arra, hogy a fogyasztók számára azok nem mindig világosak. A megkérdezett [fogyasztóvédelmi szervezetek](#) és a három tagállam nemzeti hatóságai szerint a [fogyasztók](#) néha bonyolultnak találják az uniós élelmiszer-jelölési rendszert. Az élelmiszer-jelölés egy a fogyasztók számára nem mindig világos eleme például a dátumjelölés.

56 Az FIC-rendelet kétféle dátumjelölést írt elő: az egyik a „fogyaszthatósági idő” (az az időpont, amelynek elteltével a termék fogyasztása már nem biztonságos – gyorsan romlandó élelmiszerek esetében használják), a másik pedig a „minőségét megőrzi” (az az időpont, ameddig az élelmiszer megfelelő tárolás mellett megőrzi optimális minőségét). Egy a [dátumjelölésről szóló 2018. évi bizottsági vizsgálat](#) a következő problémákat azonosította:

- o nem megfelelő az olvashatóság;
- o nem egyértelmű, hogy az élelmiszer-ipari vállalatok hogyan határozzák meg az időpontokat;
- o a fogyasztók nincsenek kellően tisztában a dátumjelölésekkel (pl. a megkérdezettek kevesebb mint fele értette e dátumok jelentését).

57 Az általunk felkeresett tagállamok megerősítették, hogy a fogyasztók számára nem elég világosak a dátumjelölésre vonatkozó jelenlegi szabályok. 2019-ben a Bizottság kérte az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság tudományos közreműködését. A Bizottság ennek alapján adott iránymutatást 2020-ban az élelmiszer-ipari vállalatoknak a dátumjelölésekre vonatkozóan. „A termelőtől a fogyasztóig” stratégiában a Bizottság bejelentette a dátumjelölésre vonatkozó uniós szabályok 2022 végéig történő felülvizsgálatát. Az ezt követő konzultációk során kiderült, hogy bár a tagállamok támogatják a harmonizált megközelítést – így az uniós szintű figyelemfelkeltő kampányokat és oktatási programokat is –, szívesebben látnák, hogy a dátumjelölés felülvizsgálata a FIC-rendelet szélesebb körű felülvizsgálatának részét képezze. A Bizottság azonban mindeddig még nem tette közzé jogalkotási javaslatát.

58 Az [Európai Parlament](#) kérte az Uniót és a tagállamokat, hogy a fogyasztók nagyobb szerepvállalása érdekében fordítsanak nagyobb figyelmet és fektessenek több pénzt „a fogyasztókat célzó tájékoztatási és oktatási kampányokba, amelyek a megfelelő üzeneteket juttatják el a megfelelő fogyasztói körökhöz”; A fogyasztók tájékoztatása révén nagy mértékben javulhatna az élelmiszercímkék érthetősége. Figyelemre méltó azonban, hogy az Unió 2021 és 2025 között csak mintegy 5,5 millió eurót különített el az élelmiszer-jelöléssel kapcsolatos figyelemfelkeltő kampányokra.

59 Az általunk felkeresett három tagállamban kevés figyelmet fordítanak a fogyasztókat célzó tájékoztató kampányokra – ezek szórványosak, és csak egyes konkrét témakörökre irányulnak. Olaszország 2022-ben finanszírozott egy tájékoztató és kommunikációs kampányt a NutriInform Battery kezdeményezéséről, konszenzus kialakítása céljával is. A belga hatóságok 2021-ben nyilvános tájékoztató kampányt folytattak, hogy a fogyasztók számára világosabbá tegyék a dátumjelölést. Litvániában az Egészségügyi Minisztérium rendszeres tájékoztató kampányokat folytat a „Kulcslyuk” címke elismerésének fokozása érdekében.

A kontrollrendszereket, a szankciókat és a beszámolást hiányosságok jellemzik

60 Az uniós szabályok előírják, hogy a tagállamok hozzanak létre olyan kontrollrendszereket, amelyek biztosítják az élelmiszer-jelölésre vonatkozó információk pontosságát, és ellenőrzik, hogy az élelmiszer-ipari vállalatok helyesen hajtják-e végre az uniós címkézési szabályokat. Azt is előírják a tagállamoknak, hogy határozzanak meg szankciókat az élelmiszer-jelölési szabályok megsértése esetére, és több különböző módon jelentsék az élelmiszer-jelöléssel kapcsolatos gondokat a Bizottságnak. A Bizottság felhasználja ezeket az információkat az uniós élelmiszer-jelölési szabályok alkalmazásának nyomon követésére.

61 Megvizsgáltuk a tagállamok kontrollrendszereit és szankcióit, valamint azt, hogy a Bizottság és a tagállamok hogyan számolnak be ezekről az ellenőrzésekről.

A következőkre számítottunk:

- kontrollrendszereket hoznak létre és összehangolják kontrollmechanizmusait;
- eredményesen ellenőrzik az uniós címkézési szabályok betartását;
- a tagállamok visszatartó erejű, eredményes és arányos szankciókat alkalmaznak az élelmiszer-jelölési szabályok megsértése esetén;
- a kontrollmechanizmusok működéséről beszámolnak, és ez a beszámolás hasznos.

Működnek kontrollrendszerek, de ezeknek vannak hiányosságaik

62 Megállapítottuk, hogy mind a 27 tagállam rendelkezik működő kontrollrendszerekkel, és ezek az éves ellenőrzési terveknek, valamint a többéves (három-ötévenkénti) nemzeti ellenőrzési terveknek megfelelően ellenőrzik az élelmiszer-jelölési szabályokat. Ezek a tervek kockázatelemzésen, panaszokon és az élelmiszer-ipari vállalatok eseti ellenőrzésén alapulnak.

63 Öt tagállam (Belgium, Dánia, Lettország, Málta és Szlovénia) ugyan továbbra is végez éves kontrollokat, ám ellenőrzésünk idejéig nem aktualizálta az ezekre vonatkozó terveit. A Bizottság felhívta erre az érintett tagállamok figyelmét, de a kérdés továbbra is megoldatlan.

64 A rendszer eredményes és hatékony működéséhez elengedhetetlen a különböző tagállami kontrollmechanizmusok összehangolása. A [hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet](#) ezért előírja, hogy minden tagállam jelöljön ki egy olyan szervet, amelynek feladata a többéves nemzeti ellenőrzési terv elkészítésének koordinálása¹³. Megállapításunk szerint a tagállami kontrollrendszerek néha összetettek, és gyakran több hatóságnak van bennük szerepe, ami a kontrollrendszerek hatékonyságának hiányát és más hiányosságokat okozhat (lásd: [3. háttérmagyarázat](#)). 2024 szeptemberéig a 27 tagállam közül 6 (Belgium, Bulgária, Csehország, Görögország, Málta és Szlovénia) még nem jelölte ki az illetékes országos szervet.

¹³ Az (EU) 2017/625 rendelet 109. cikke.

3. háttérmagyarázat

A kontrollrendszerek összetettsége: példák

Belgiumnak szövetségi szinten két, illetve regionális szinten három illetékes hatósága van. A gyakorlatban az egyikük vállal koordinációs szerepet a Bizottság felé történő beszámolásban, de ennek nincs felhatalmazása az adatok koherenciájának vagy teljeskörűségének ellenőrzésére. 2021-ben a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a szövetségi és a regionális hatóságok közötti koordináció nem megfelelő, és hogy az eredetmegjelölésre vonatkozó szabályoknak való megfelelés nem ellenőrizhető.

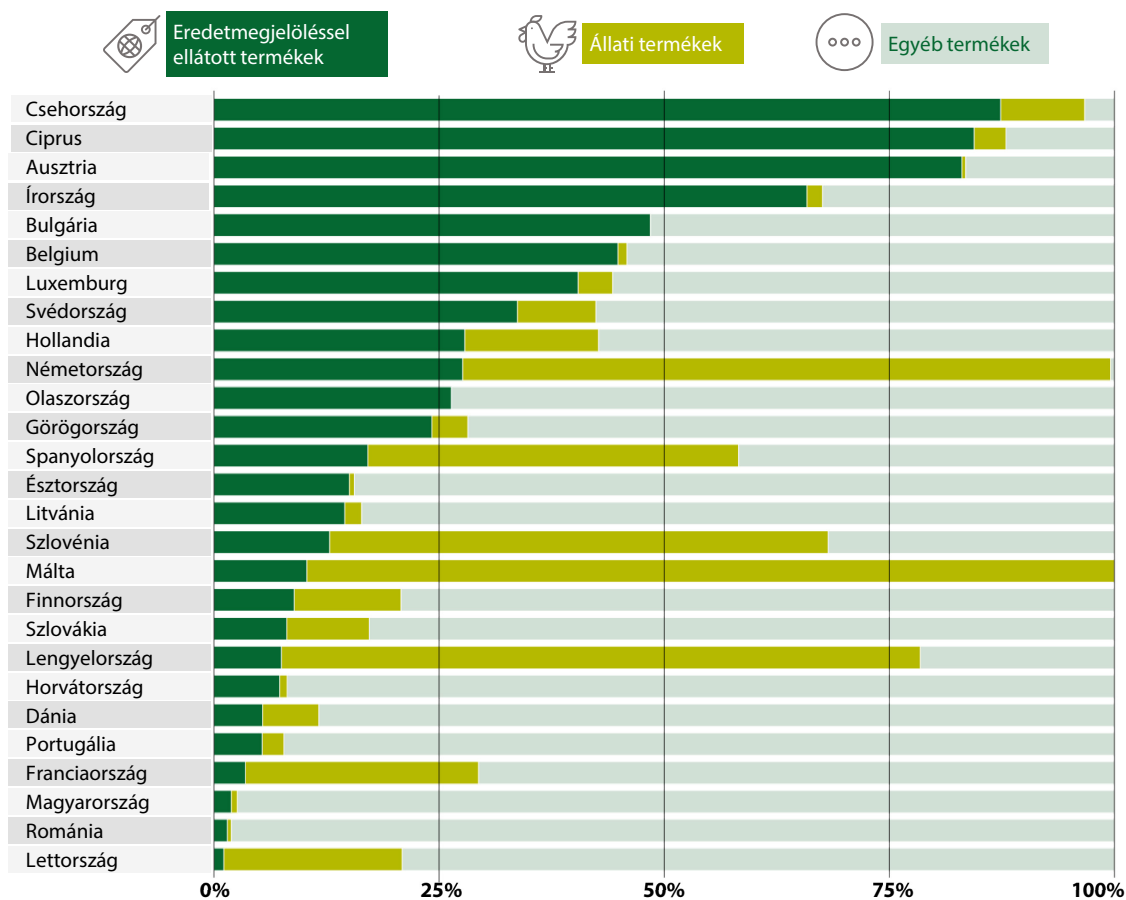
Olaszországnak az élelmiszer-jelölési szabályoknak való megfelelés ellenőrzésére szolgáló kontrollrendszerében két fő illetékes hatóság és négy rendőri szervezet kap szerepet. Mindegyiküknek saját tervezési folyamata van, és saját kockázatelemzést végeznek. A rendszer összetettsége és a közreműködő szervezetek száma miatt számos együttműködési megállapodás és koordinációs kezdeményezés szükséges. Emiatt fennáll annak a kockázata, hogy a kontrollrendszernek hiányosságai vannak.

65 A Bizottság ellenőrzéseket végez a tagállamok kontrollrendszereire nézve. 2017-ben és 2018-ban a hét tagállamban (Belgium, Görögország, Franciaország, Olaszország, Litvánia, Portugália és Románia) végzett ellenőrzések egyes országokban már rámutattak koordinációs problémákra. Ellenőrzésünk során megállapítottuk, hogy Olaszország a Bizottság észrevételei nyomán lassan kezdett bele kontrollrendszerének kiigazításába, és Belgiumban is vannak még hiányosságok. Litvánia vonatkozásában a Bizottság nem tett észrevételt.

Gyenge volt az önkéntes tájékoztatás és az online kiskereskedelem ellenőrzése

66 Elemeztük a 27 tagállam által 2022-re vonatkozóan a Bizottságnak benyújtott éves kontrolljelentéseket. Az ellenőrzések típusa tagállamonként jelentősen eltért (lásd: [14. ábra](#)). Egyes tagállamok a címkézést illetően inkább a származás jelölését ellenőrizték, míg mások a termék állati jellegére vagy más tulajdonságára figyeltek oda jobban (például a tápértékjelölést és az egészségre vonatkozó állításokat ellenőrizték).

14. ábra. A tagállamok által 2022-ben az élelmiszer-jelölés terén végzett hatósági ellenőrzések, típus szerint (%)

Forrás: Európai Számvevőszék, a tagállamok 2022. évi éves jelentései alapján.

67 A 15. ábra bemutatja a címkén szereplő információk típusától függően a különböző ellenőrzési szinteket. A tagállami ellenőrzések többnyire a kötelező információkra összpontosítanak, például arra, hogy az összetevők listája, az allergénekkal és a tápanyag-összetétellel kapcsolatos tájékoztatás megfelelően és olvashatóan van-e feltüntetve. Az általunk felkeresett tagállamokból származó bizonyítékok tanúsága szerint ezeknek a kötelező elemeknek az ellenőrzése jól működik.

15. ábra. Az élelmiszer-jelölési információk tagállami ellenőrzésének különböző szintjei

Szabályozás	Ellenőrzések gyakorisága ↑ Gyakori, szisztematikus ellenőrzések	Információ típusa	Példák
EU		Kötelező információ	Összetevők listája, táplálkozási információk, stb.
		Uniós minőségrendszerek	
		Tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állítások	„Rostdús”
Tagállamok		Nemzeti minőségrendszerek	
Nincs szabályozva		Harmadik fél által tanúsított jelölések	
Nincs szabályozva		Tanúsítvány nélküli jelölések	Végtelen lehetőségek az olyan reklámcélú állításokra, mint „ 100% természetes ”

↓ Korlátozott, eseti ellenőrzések

Forrás: Európai Számvevőszék, az ellenőrzés során készült interjúk, illetve kutatási adatok alapján.

68 Másrészt kevésbé vagy egyáltalán nem ellenőrzik az önkéntes tájékoztatást, noha általános kötelezettség annak ellenőrzése, hogy az önkéntes információk megfelelnek-e az uniós jogszabályoknak.

69 Az önkéntes tájékoztatást illetően a tagállami ellenőrző hatóságok ellenőrzéseiket az Unió által szabályozott minőségrendszerekre – az ökológiai termékek és a földrajzi jelzéssel ellátott termékek címkézésére – összpontosítják, mivel ezt a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet [előírja](#). A tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állításokat illetően, noha uniós szinten ezekre is vonatkozik szabályozás, azt állapítottuk meg, hogy a tagállami szintű ellenőrzések gyengék voltak (lásd: [4. háttérmagyarázat](#)). A hatóságok nemzeti szintű minőségrendszereket is ellenőriznek, ilyenek például a Streekproduct (Belgium), a Kokybė (Litvánia) vagy a SQNPI (Nemzeti Integrált Termelésminőségi Rendszer, Olaszország).

4. háttérmagyarázat

A tápanyag-összetételre, illetve az egészségre vonatkozó állítások gyenge ellenőrzése: egy példa

2018. évi ellenőrzése során a Bizottság hiányosságokat tárt fel **Olaszországban** a tápanyag-összetételre és az egészségre vonatkozó állítások kapcsán. Vizsgálatunk során megállapítottuk, hogy az operatív ellenőrzőlisták továbbra sem tüntetik fel kifejezetten ellenőrzendőként ezeket az állításokat.

2018. évi **belgiumi** ellenőrzése során a Bizottság rámutatott, hogy a tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állításokkal kapcsolatos szabályok betartását a belga hatóságok nem vizsgálják teljes mértékben. Ellenőrzésünk során észrevételeztük, hogy a kiskereskedelmi ágazatra vonatkozó általános ellenőrzőlistán nem szerepel az állítások célzott ellenőrzése, és hogy az étrend-kiegészítők tápértékét csak ritkán ellenőrzik.

70 Az élelmiszer-ipari vállalatok egyre több önkéntes címkét és állítást alkalmaznak (lásd: **51.** bekezdés)– néha fenntarthatósági témákhoz kapcsolódva (lásd: **49–51.** bekezdés) –, hogy vonzó üzenetekkel reklámozzák termékeiket (pl. legelő tehének képe, gyümölcsábrázolások, „természetes”, „adalékanyag-mentes” „GMO-mentes” állítások). Míg egyes címkék mögött állnak magánszektorbeli ellenőrző-tanúsító rendszerek, addig más címkékre nem feltétlenül vonatkozik hasonló tanúsítás. Más típusú önkéntes címkékkel (pl. tápanyag-összetétel, egészségre vonatkozó állítások) ellentétben az ilyen címkék használatára nézve a gyártók nem követnek külön szabályokat. Az ilyen címkékre, illetve állításokra nézve a tagállami ellenőrző hatóságok csak minimális ellenőrzéseket végeznek, például gyanú vagy panasz esetén. Az önkéntes címkék megbízhatóságát tehát nem követik nyomon kielégítően.

71 A Covid19 -világjárvány óta az általunk felkeresett valamennyi tagállam az e-kereskedelemben az élelmiszer-értékesítés fellendülését, valamint az online üzletekkel kapcsolatos panaszok számának növekedését figyelte meg. A három ország ellenőrzi az online értékesítést, többek közt azt, hogy a fogyasztóknak a weboldalakon megadott információk (beleértve a megjelenítést és a reklámot is) helyesek-e és megfelelnek-e a szabályoknak. A litván hatóságok az e-kereskedelem (és ennek részeként az élelmiszeripari termékek) terén magas (2022-ben 61,6%-os) jogsértési arányról számoltak be. Az online kiskereskedelemben a jogsértések aránya magasabb, mint a hagyományos kiskereskedelemben. Más szóval a fogyasztók több olyan terméket találnak, amelyek nem felelnek meg be az uniós élelmiszer-jelölési szabályoknak. Az ilyen termékekre vonatkozó információk félrevezetőek lehetnek, fogyasztásuk esetleg nem is biztonságos.

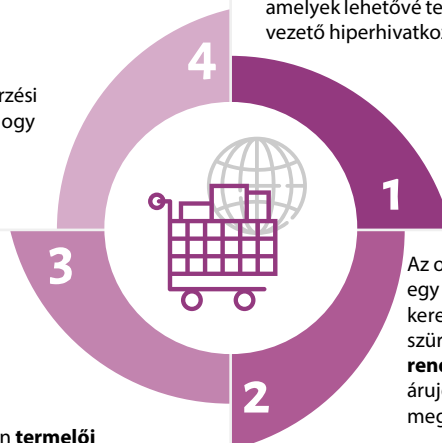
72 A tagállami hatóságok számos problémával szembesülnek az élelmiszerek online értékesítésének ellenőrzése során.

- Szankciókat csak az országukban bejegyzett élelmiszer-ipari vállalatokkal szemben szabhatnak ki. Más uniós tagállamokban regisztrált honlapok esetében a Bizottság online alkalmazásán, az iRASFF-en keresztül jelenthetik be a problémát (lásd: [09. bekezdés](#)).
- Az Unión kívüli weboldalakat illetően a hatóságok számára szinte lehetetlen az online kiskereskedelem ellenőrzése. Megtehetik, hogy közvetlenül kapcsolatba lépnek a gazdasági szereplővel, vagy az annak székhelye szerinti ország nagykövetségén keresztül kérhetnek további intézkedést, ami nem mindig gyors, illetve eredményes. Olaszország részletesebb megközelítést alkalmaz az e-kereskedelem ellenőrzése terén, mint az általunk vizsgált többi tagállam. Az olasz gyakorlatot követendő példának tekintjük (lásd: [16. ábra](#)).
- Az étrend-kiegészítőket gyakran e-kereskedelmi platformokon, néha a közösségi médián keresztül értékesítik. Ezeket az értékesítéseket nem könnyű ellenőrizni, mivel azok gyakran kis független eladók hálózatán keresztül zajlanak.
- Az online üzleteket nagyon gyorsan be lehet zárni (és más néven újra nyitni), például mihelyt egy ellenőrzés során a tagállami hatóság ellenőrei azonosítják magukat (és ezáltal nem tudják tovább nyomon követni a meg nem felelést).

16. ábra. Az e-kereskedelem ellenőrzésének olasz megközelítése

Az e-kereskedelmet több **rendőri szerv** is ellenőrzi. A Comando Carabinieri per la Tutela Agroalimentare együttműködik a termelői csoportokkal, online keresi a hamisítványokat külföldön, és együttműködik más hatóságokkal weboldalak eltávolítása érdekében. A Guardia di Finanza külön online ellenőrzési részleggel rendelkezik. Megtilthatják, hogy Olaszországból hozzá lehessen férni külföldön regisztrált problémás weboldalakhoz.

Tekintettel az olaszországi agrár-élelmiszeripari ágazat jelentőségére, az olasz hatóságok nagy figyelmet fordítanak a **földrajzi jelzéssel ellátott termékekre**. Több nagy e-kereskedelmi platformmal (eBay, Alibaba, Amazon, Rakuten, Allegro és Ubuy) olyan megállapodásokat írtak alá, amelyek lehetővé teszik a hamisított termékekhez vezető hiperhivatkozások azonnali eltávolítását.

Az olasz hatóságok együttműködnek egy **mesterséges intelligencián**, keresőrobotos feltérképezésén és webes szűretelésén **alapuló automatizált rendszer** kifejlesztésében a földrajzi árujelzők lehetséges online megsértéseinek feltárása érdekében.

Az olasz hatóságok olyan **termelői csoportokkal** is egyeztetnek, amelyek saját kezdeményezésre végeznek online ellenőrzéseket. Például a Consorzio Parmigiano Reggiano-t külön ügynökség segíti az online platformok nyomom követésében, és eltávolítja a „Parmigiano Reggiano” elnevezést jogellenesen használó hiperhivatkozásokat.

Forrás: Európai Számvevőszék.

A bírságok nem mindig eredményesek és arányosak, illetve nincs visszatartó erejük

73 Az általunk felkeresett három tagállam számos szankciót alkalmaz az élelmiszer-jelölési szabályok megsértése esetén. Ilyenek:

- figyelmeztetés (a felelős élelmiszer-ipari vállalat orvosolhatja a problémát);
- (közigazgatási vagy büntetőjogi) bírság;
- termékkivonás vagy termékvisszahívás;
- termék lefoglalása;
- a vállalkozás bezárása vagy az engedély visszavonása.

74 Elemzésünk a bírságokra összpontosított, mivel ez a leggyakoribb szankciótípus. Mindhárom tagállam számos kritérium – például a jogsértés jellege, a vállalat típusa vagy a jogsértés ismétlődő volta – alapján szab ki bírságokat. Az e tagállamok hatóságaival folytatott interjúk és a bizonyítékok elemzése alapján megállapítottuk, hogy a bírságok összege jelentősen eltér, néha alacsony (vagyis nem visszatartó erejű) vagy független a jogsértés súlyosságától (vagyis nem arányos azzal). Részletesebben:

- Litvániában az élelmiszer-jelöléssel kapcsolatos bírságok 16 és 600 euró között mozognak, ami igen alacsony összeg. Azon ritka esetekben, amikor megtévesztő reklámról van szó, magasabb bírság szabható ki (az érintett vállalat előző pénzügyi évi éves bevételének legfeljebb 6%-a, ismétlődő jogsértések esetén legfeljebb 200 000 euró).
- Belgiumban a forgalmazási ágazatban az átlagos bírság 2020 és 2023 között 651 euró, a feldolgozóiparban 1197 euró volt. A jogsértések 80 000 euróig terjedő bírsággal sújthatóak (vagy ha az a magasabb, akkor az éves forgalom legfeljebb 4%-ának megfelelő összeggel; ezt még nem alkalmazták).
- Olaszországban a legmagasabb (40 000 euróig terjedő) bírságot azokra a vállalatokra alkalmazzák, amelyek a lejáratú időn túl értékesítik terméküket. 2020 és 2022 között az egyik illetékes hatóság által kiszabott bírságok átlagos értéke 1717 euró volt. A rendőrség alkalmanként úgy szab ki bírságokat, hogy nem veszi figyelembe a vállalkozás típusát, illetve a jogsértés súlyosságát, vagyis a bírság összege aránytalanul magas.

75 Az olasz és a belga hatóságok elmondásuk szerint nehezen szereznek érvényt a bírságoknak, ami csorbítja azok eredményességét. Észrevételezték azt is, hogy ha az elkövető nem fizeti meg a bírságot, és az ügy bíróság elé kerül, az ügyész gyakran úgy dönt, hogy további intézkedés nélkül lezárja az ügyet. Belgium 2024 januárja óta új eljárást alkalmaz, amely lehetővé teszi a meg nem fizetett bírság bírósági végrehajtón keresztül történő behajtását. A rendszer eredményessége egyelőre még nem látható.

A tagállamok hatósági ellenőrzéseire vonatkozó beszámolás szabályai túl bonyolultak, és hozzáadott értékük nem egyértelmű

76 A tagállamoknak minden évben jelentést kell tenniük a Bizottságnak hatósági ellenőrzéseikről, beleértve az élelmiszerek címkézésének ellenőrzését is. A Bizottság így szisztematikus áttekintést nyer az élelmiszerek címkézésével kapcsolatos kérdésekről, és azokról éves összefoglaló jelentést kell készítenie a 27 tagú Unió számára.

77 A Bizottság 2020-ban aktualizálta a beszámolás szabályait. A felkeresett három tagállamban megkérdezett nemzeti hatóságok véleménye szerint a Bizottság aktualizált beszámolási sablonját nehéz használni, mert az főként az élelmiszer-biztonságra összpontosít, míg az ellenőrzések más kérdésekre (pl. az élelmiszerek minősége) irányulnak, de azért is, mert a nemzeti szintű beszámolás az egyes élelmiszer-ipari vállalatok szerint történik (nem termékcsoportok szerint, mint a sablonban).

78 Áttekintettük a 27 tagállam éves kontrolljelentéseiben szereplő, az élelmiszerek címkézésére vonatkozó információkat. Megállapítottuk, hogy sokan nem tudták teljes mértékben kitölteni a sablont, és inkább jelentésük mellékleteiben szolgáltattak kiegészítő információkkal. Ez megnehezíti a Bizottság számára az információfeldolgozást és -elemzést.

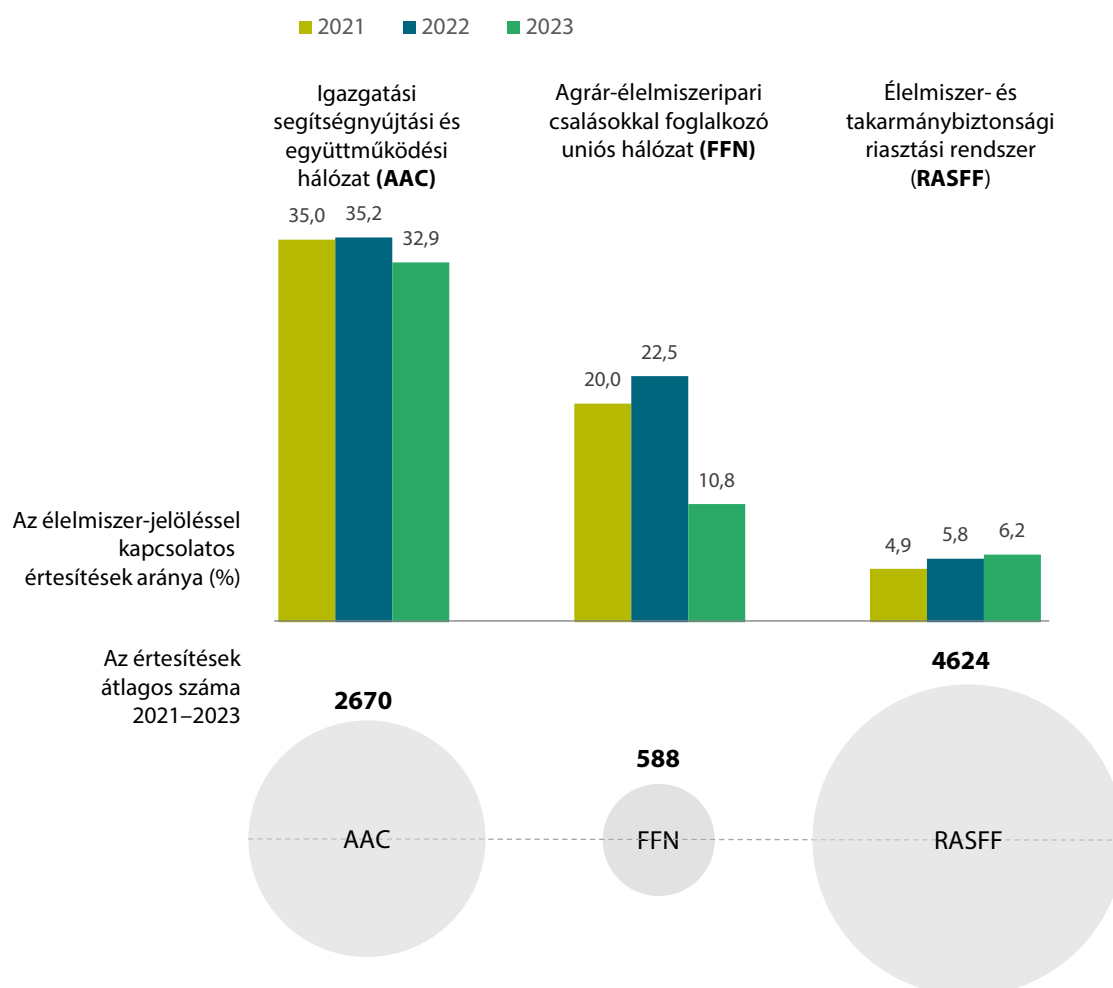
79 A Bizottság elismeri, hogy a tagállamok által szolgáltatott adatok eltérései miatt hiányosságok tapasztalhatók a nyilvánosságot az élelmiszer-jelölés terén végzett hatósági ellenőrzésekről tájékoztató összefoglaló jelentésben.

80 A hatósági ellenőrzésekről szóló éves beszámolás mellett a **riasztási és együttműködési hálózat** teszi lehetővé a tagállami hatóságoknak a gyors információcserét és az agrár-élelmiszeripari lánc hatósági ellenőrzéseivel kapcsolatos együttműködést. A hálózat ebből a három összetevőből áll:

- az élelmiszer- és takarmánybiztonsági riasztási rendszer, a szabályok potenciális egészségügyi kockázatokkal járó be nem tartása esetére;
- az igazgatási segítségnyújtási és együttműködési hálózat az egészségügyi kockázatok nélküli meg nem felelés esetére;
- az agrár-élelmiszeripari csalásokkal foglalkozó uniós hálózat, csalás gyanúja esetére.

81 A tagállamok információcseréjére az iRASFF útján küldött értesítések szolgálnak. Elemeztük a 27 tagállam által az iRASFF-ben 2021 és 2023 között bejelentett valamennyi releváns értesítést (lásd: **17. ábra**).

17. ábra. Az élelmiszer-jelöléssel kapcsolatos értesítések aránya és száma az adatbázis három összetevőjében (2021–2023)

Forrás: Európai Számvevőszék, a riasztási és együttműködési hálózat jelentései és az iRASFF adatai alapján.

82 Az értesítések száma tagállamonként jelentősen eltér. Németország volt például a legaktívabb: az igazgatási segítségnyújtási és együttműködési hálózaton keresztül 419 bejelentés érkezett, míg öt tagállam (Bulgária, Görögország, Horvátország, Portugália és Szlovénia) egyáltalán nem küldött értesítéseket. Az értesítések száma közötti különbséget részben az magyarázza, hogy a tagállamok eltérő módon használják az iRASFF-értesítéseket, és azt is eltérően értelmezik, hogy mi minősül meg nem felelésnek. A Bizottság jelentései szerint a tagállamok a riasztási és együttműködési hálózat útján egyes állításokat és jelölési hibákat **jelentenek be** mint jelentős visszatérő problémákat.

83 Egyes tagállamok észrevételezték, hogy az iRASFF három elemének egyetlen rendszerbe történő integrálása szervezeti szempontból bonyolult, a hatáskörök és a felelősségi körök megoszlása miatt. A Bizottság Belső Ellenőrzési Szolgálatja 2022-ben észrevételezte, hogy jelenlegi felépítésében az informatikai rendszer nem hatékony, mivel az értesítések kezeléséhez több manuális lépésre van szükség, és problémák merülnek fel az esetek nyomkövethetőségével, illetve az adatok minőségével kapcsolatban.

84 A Bizottság a tagállamok által bejelentett információk egy részét a [RASFF Window](#) portálon keresztül teszi hozzáférhetővé a nyilvánosság számára, amely főszabály szerint nem tartalmaz olyan információkat (pl. a termékek vagy a vállalatok nevét), amelyek lehetővé tennék a termék azonosítását. [Például](#) termék visszahívás esetén a fogyasztó nem találná meg a termék nevét a portálon. Ezeket az információkat inkább magukban az üzletekben lehet megtalálni (pl. értesítést tesznek ki a termék visszahívásáról), vagy a tagállami hatóságok információs csatornáin keresztül érhetőek el.

Következtetések és ajánlások

85 Végkövetkeztetésünk szerint az Unióban az élelmiszer-jelölések segíthetik a fogyasztót abban, hogy megalapozottabb döntéseket hozzon élelmiszer-vásárláskor, de számottevő hiányosságok tapasztalhatók az uniós jogi keretben, akárcsak a nyomon követés, a beszámolás, a kontrollrendszerek és a szankciók terén. Mindezen okok miatt a fogyasztó gyakran szembesül zavaró vagy félrevezető, illetve nem könnyen érthető élelmiszer-jelölésekkel.

86 Megállapításunk szerint az uniós jogi keret biztosítja, hogy az élelmiszer-jelöléseken fel legyenek tüntetve az alapvető információk, annak köszönhetően, hogy meghatároz egyes kulcsfogalmakat, és kötelezővé teszi bizonyos információk feltüntetését (16–19. bekezdés). Az FIC-rendelet, valamint az állításokról szóló rendelet alkotta jogi keretre vonatkozóan tervezett 11 jogszabályi változásból 7-re még nem került sor maradéktalanul. 2024 szeptemberéig a Bizottság a 11 téma közül csak négygel kapcsolatban fejezte be a munkáját. Emellett még folyamatban van az eredetmegjelöléssel és az alkoholtartalmú italokkal kapcsolatos munka is (20–24. bekezdés). Ezért a jogi keretben számottevő hiányosságok tapasztalhatók, többek között a növényi termékek esetében nincsen uniós lista az egészségre vonatkozó, engedélyezett állításokról, ahogy nincsenek a vegetáriánus és vegán jelölésre vonatkozó uniós szabályok sem. Az uniós keret egyes hiányzó elemeinek ellensúlyozására a tagállamok különböző kezdeményezéseket valósítottak meg. Megítélésünk szerint ez korlátozza a fogyasztót abban, hogy megalapozott döntéseket hozzon, és egyenlőtlenségeket okoz a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos egyes információkhoz való hozzáféréseben az Unió területén (25–44. bekezdés).

1. ajánlás. Az élelmiszer-jelölésre vonatkozó uniós jogi keret hiányosságainak kezelése

A Bizottság:

- a) sürgősen tegye meg az FIC-rendeletben és az állításokról szóló rendeletben meghatározott, függőben lévő intézkedéseket, különös tekintettel azokra, ahol a várt lépés valamely jogi aktus elfogadása (pl. a növényi anyagokkal kapcsolatos állítások és az elővigyázatossági allergén-jelölés kapcsán);
- b) dolgozzon tovább az eredetmegjelöléssel és az alkoholtartalmú italokkal kapcsolatos lezáratlan kérdéseken.

Megvalósítási határidő: 2027

87 Az élelmiszer-ipari vállalatok állandóan változó jelölési gyakorlatai (címkék, állítások, képek, reklámszlogenek stb.) bonyolultabbá teszik a helyzetet a fogyasztó számára. A tagállami hatóságok potenciálisan zavaró vagy félrevezető gyakorlatokra mutattak rá. Az uniós szabályok és iránymutatások nem nyújtanak kellően egyértelmű alapot ezek megelőzéséhez. A vállalatok tömegével tesznek a termékeik környezetbarátságát bizonygató állításokat: ha ezeknek nincs alapjuk, az a fogyasztók szempontjából „zöldrefestésnek” minősül. A fogyasztók szerepvállalásának növeléséről, illetve a „zöld állításokról” szóló közelmúltbeli és jövőbeli irányelvek várhatóan foglalkoznak ezzel a kérdéssel. A fogyasztók egyre több olyan címkével szembesülnek, amelyekről sem a Bizottság, sem a kiválasztott tagállamok nem rendelkeznek áttekintéssel (46–51. bekezdés).

2. ajánlás. A címkézési gyakorlatok elemzésére irányuló erőfeszítések fokozása

A Bizottság:

- a) proaktívan és rendszeresen elemezze, hogy a fogyasztók milyen címkézési gyakorlatokkal szembesülnek;
- b) a tagállamokkal együtt javítsa az élelmiszer-ipari vállalatoknak szóló iránymutatást.

Megvalósítási határidő: 2027

88 A Bizottság és a tagállamok nem követték nyomon szisztematikusan a fogyasztók igényeit és a jelölések közérthetőségét. Ezért nem lehet megállapítani, hogy a fogyasztók megfelelően tájékozottak-e, illetve hogy elvárásaik teljesülnek-e (52–54. bekezdés).

89 A fogyasztók számára nem mindig világosak a címkék, és néha bonyolultnak találják az uniós étel-miszer-jelölési rendszert. Még az olyan kötelező információk sem mindig könnyen érthetőek, mint a dátumjelölés. Megállapítottuk, hogy a tagállamok csak szórványosan szerveznek figyelemfelhívó kampányokat a fogyasztók számára (55–59. bekezdés).

3. ajánlás. A fogyasztói elvárások nyomon követése és intézkedések az étel-miszer-jelölések jobb érthetősége érdekében

A Bizottság:

- a) a tagállamokkal együtt kövesse nyomon szisztematikusan a fogyasztók igényeit és az étel-miszer-jelölések közérthetőségét;
- b) támogassa a tagállamokat azon törekvésekben, hogy érthetőbbé tegyék az étel-miszer-jelöléseket, például figyelemfelhívó kampányok vagy a fogyasztók számára kiadott étel-miszer-jelölési útmutató révén.

Megvalósítási határidő: 2027

90 Megállapítottuk, hogy mind a 27 tagállam rendelkezik működő kontrollrendszerekkel, és ezek az éves ellenőrzési terveknek, valamint a többéves nemzeti ellenőrzési terveknek megfelelően ellenőrzik az étel-miszer-jelölési szabályokat. Ez utóbbi tervek nem mindig naprakészek, és megállapításunk szerint az általunk vizsgált három tagállamban van még mit javítani a kontrollmechanizmusok koordinációján (62–65. bekezdés).

91 A kontrollmechanizmusok jól működnek az étel-miszer-jelölés kötelező elemei tekintetében, de az önkéntes tájékoztatást illetően nagyon korlátozottak, esetenként nem is léteznek. Ezenkívül a fogyasztóknak nincs reális lehetőségük arra, hogy különbséget tudjanak tenni az alaposan ellenőrzött kötelező információk és az eltérő megbízhatóságú önkéntes információk között (66–70. bekezdés).

92 Az online kiskereskedelmet csak korlátozottan ellenőrzik, pedig az értékesítés növekszik. Ezeket az ellenőrzéseket akkor is nehéz elvégezni, ha az értékesítés az Unióban regisztrált weboldalakon keresztül történik, és szinte lehetetlen, ha nem uniós országokat is érint. Olaszország, az egyik kiválasztott tagállam, részletesebb megközelítést alkalmaz az e-kereskedelem ellenőrzése terén, mint az általunk vizsgált többi tagállam; az olasz gyakorlatot követendő példának tekintjük (71–72. bekezdés).

93 Mindhárom kiválasztott tagállam alkalmazott – különböző összegű – szankciókat az élelmiszer-jelölési szabályok megsértése esetén. Megállapítottuk, hogy ezek a bírságok nem mindig voltak eredményesek és arányosak, illetve nem volt visszatartó erejük (73–75. bekezdés).

4. ajánlás. Az önkéntes címkék és az online kiskereskedelem tagállami ellenőrzésének megerősítése

A Bizottság iránymutatásokkal és a bevált gyakorlatok példái révén ösztönözze arra a tagállamokat, hogy erősítsék meg az önkéntes címkézés és az online kiskereskedelem ellenőrzését.

Megvalósítási határidő: 2027

94 Összességében a beszámolás szabályai túl bonyolultak, és a hozzáadott értékük nem egyértelmű. A tagállamok évente tesznek jelentést a Bizottságnak hatósági ellenőrzéseikről. Egyes tagállami hatóságok nem tudták hiánytalanul kitölteni a Bizottság beszámolási sablonját. A Bizottság elismerte, hogy az élelmiszer-címkézés ellenőrzése szempontjából releváns tagállami adatok eltérései miatt az összefoglaló jelentésében hiányosságok tapasztalhatók (76–79. bekezdés).

95 A tagállamok azáltal is információt cserélnek élelmiszer-jelölési témákban, hogy értesítéseket küldenek az élelmiszer- és takarmánybiztonsági riasztási rendszer online alkalmazása útján. A Bizottság elismeri, hogy problémák merülnek fel az adatok minőségével kapcsolatban. Ez az alkalmazás részben a nagyközönség számára is hozzáférhető, de főszabályként nem tartalmaz olyan információkat (pl. a termékek vagy a vállalatok nevét), amelyek lehetővé tennék a termék azonosítását. A fogyasztók ezért a portál segítségével nehezen tájékozódhatnak az élelmiszer-biztonsággal kapcsolatos kérdésekről, hogy a tájékoztatásnak megfelelően változtassanak vásárlási szokásaikon (79–83. bekezdés).

5. ajánlás Az élelmiszer-jelölésre vonatkozó beszámolás javítása

A Bizottság:

- a) javítsa az élelmiszer-címkézés ellenőrzése szempontjából releváns tagállami adatok következetességét, többek között a tagállamok beszámolási szabályainak észszerűsítésével;
- b) az online élelmiszer- és takarmánybiztonsági riasztási rendszer frissítése alkalmával javítsa az adatok minőségét és osszon meg több információt a nyilvánossággal az élelmiszer-jelölési kérdésekkel kapcsolatban.

Megvalósítási határidő: 2027

A jelentést 2024. szeptember 25-i luxembourgi ülésén fogadta el a Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara.

a Számvevőszék nevében

Tony Murphy
elnök

Mellékletek

I. melléklet. Az FIC-rendeletben és az állításokra vonatkozó rendeletben említett, javításra szoruló területek

Terület	Jogi hivatkozás	Határidő	Várt eredmény	Állapot
Tápanyagprofilok	Állításokra vonatkozó rendelet, 4. cikk (1) bekezdés	2009. január 19.	Tápanyagprofilok, valamint a tápanyag-összetételre, illetve az egészségre vonatkozó állítások alkalmazásának feltételei az adott élelmiszerek tápanyagprofilja tekintetében	Folyamatban
Egészségre vonatkozó állítások	Állításokra vonatkozó rendelet, 13. cikk (3) bekezdés	2010. január 31.	Az engedélyezett állítások jegyzéke és az alkalmazásukhoz szükséges valamennyi feltétel	Részben megtörtént; a növényi termékekkel kapcsolatos állítások esetén függőben
Olvashatóság	FIC, 13. cikk (4) bekezdés	-	Felhatalmazáson alapuló jogi aktusok	Nincs intézkedés

Terület	Jogi hivatkozás	Határidő	Várt eredmény	Állapot
Kötelező tápértékjelölés és az alkoholtartalmú italok összetevőinek felsorolása	FIC, 16. cikk	2014. december 13.	Jelentés Jogalkotási javaslat (adott esetben)	A jelentés elkészült A borkészítésre vonatkozó javaslat elkészült
Az eredet kötelező feltüntetése i. a sertés-, juh-, kecske- és baromfihús esetében, valamint ii. ott, ahol az élelmiszer származása helye fel van tüntetve, de az nem azonos az elsődleges összetevő származási helyével	FIC, 26. cikk (2) bekezdés b) pont, és 26. cikk (3) bekezdés	2013. december 13.	Végrehajtási aktusok	Megtörtént
Kötelező eredetmegjelölés a következőkre nézve: hús (a marhahús, a sertés, a juh, a kecske és a baromfi kivételével); tej és tejtermékek összetevőjeként felhasznált tej; feldolgozatlan élelmiszerek; egyetlen összetevőből álló termékek; az adott élelmiszer 50%-ánál kevesebbet kitevő összetevők.	FIC, 26. cikk (5) bekezdés	2014. december 13.	Jelentések az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak A vonatkozó uniós rendelkezések módosítására irányuló javaslatok (potenciálisan)	Megtörtént Nem alkalmazandó

Terület	Jogi hivatkozás	Határidő	Várt eredmény	Állapot
Az összetevőként felhasznált hús származásának kötelező feltüntetése	FIC, 26. cikk (6) bekezdés	2013. december 13.	Jelentés az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak A vonatkozó uniós rendelkezések módosítására irányuló javaslatok (potenciálisan)	Megtörtént Nem alkalmazandó
Transzzsírsavak jelenléte az élelmiszerekben és az Unió lakosságának étrendjében általában	FIC, 30. cikk (7) bekezdés	2014. december 13.	Jelentés Jogalkotási javaslat (adott esetben)	Megtörtént
Az energiatartalom és a tápanyagok mennyiségének további megjelenítési módjai	FIC, 35. cikk (5) bekezdés	2017. december 13.	Jelentés az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak A vonatkozó uniós rendelkezések módosítására irányuló javaslatok (potenciálisan)	Megtörtént Folyamatban
Allergiát/intoleranciát okozó anyagok nyomai	FIC, 36. cikk (3) bekezdés a) pont	-	Végrehajtási aktusok	Folyamatban
Az élelmiszer alkalmassága vegetáriánusok és vegánok számára	FIC, 36. cikk (3) bekezdés b) pont	-	Végrehajtási aktusok	Nincs intézkedés

Terület	Jogi hivatkozás	Határidő	Várt eredmény	Állapot
A lakosság meghatározott csoportjaira vonatkozó beviteli referenciaértékek	FIC, 36. cikk (3) bekezdés c) pont	-	Végrehajtási aktusok	Nincs intézkedés
Gluténmentesség vagy csökkentett gluténtartalom	FIC, 36. cikk (3) bekezdés d) pont	-	Végrehajtási aktusok	Megtörtént

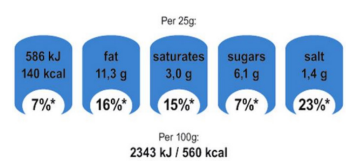
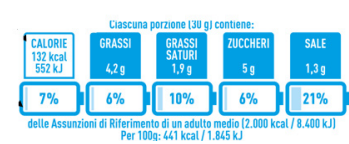
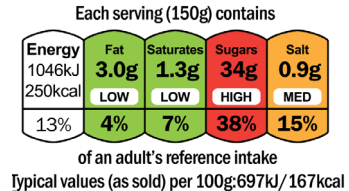
II. melléklet. A fogyasztók megtévesztésére alkalmas ételjelölési gyakorlatok: példák

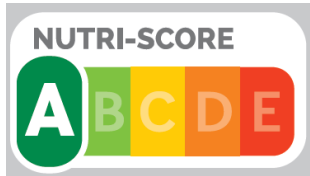
Jelölés típusa	Példák	Leírás
Bizonyos elemektől mentes	Adalékanyag-mentes Tartósítószer-mentes Antibiotikummentes	<p>„Mentes” címkéken olyan címkéket értünk, amelyek szerint a termék mentes bizonyos elemektől (pl. „antibiotikum-mentes”). Ezt az élelmiszer-ipari vállalatok alkalmasint marketingeszközként használják, mivel egyes fogyasztók olyan természetes, kevésbé feldolgozott élelmiszereket keresnek, amelyek nem tartalmaznak szintetikus adalékanyagokat, és ezért egészségesebb választásnak tekinthetők.</p> <p>Az uniós szabályok nem határoznak meg konkrét feltételeket az olyan állítások használatára vonatkozóan, mint az „adalékanyag-mentes” vagy a „tartósítószer-mentes”, de ezeknek az információknak meg kell felelniük az FIC-rendelet általános követelményeinek (vagyis pontosnak kell lennie, nem lehet félrevezető vagy zavaró a fogyasztók számára).</p>
Nem tanúsított tulajdonságokkal kapcsolatos	Friss Természetes Teljes kiőrlésű	<p>A „természetes” állítást az élelmiszer-ipari vállalatok gyakran használják marketingeszközként, mivel pozitív képzettársításokat kelt. Ennek az állításnak azonban hivatalos meghatározása általában nincs, kivéve az aromaanyagokról szóló rendeletet (pl. „természetes vanília-aroma”) és az állításokról szóló rendeletet (pl. „természetesen magas rosttartalom”).</p> <p>Egyes élelmiszer-ipari vállalatok hajlamosak arra, hogy termékeiket a valóságosnál egészségesebbnek tüntessék fel, ami félrevezető. Nincsenek például arra vonatkozóan szabályok, hogy minimálisan milyen mennyiségű teljes kiőrlésű gabonát kell egy élelmiszernek tartalmaznia ahhoz, hogy használni lehessen a „teljes kiőrlésű” megjelölést, kivéve a mennyiségi megjelölés követelményét.</p>

Jelölés típusa	Példák	Leírás
Információk elhagyása	<p>Alkoholmentes</p> <p>A „kiolvasztott” szó elhagyása</p>	<p>Nincs harmonizált megközelítés az uniós fogyasztók tájékoztatására arról, hogy egy termék alkoholt tartalmaz, erre nemzeti szintű szabályok érvényesek. Az uniós jog nem határozza meg az alkoholmentes ital fogalmát. A vámszabályok alapján Belgiumban a legfeljebb 0,5%-os alkoholtartalmú sör alkoholmentes sörként értékesíthető (Hollandiában 0,1%, Franciaországban és Olaszországban pedig 1,2% ez a határ), ami megzavarhatja azokat a fogyasztókat, akik egészségügyi vagy vallási okokból nem akarnak alkoholt fogyasztani.</p> <p>Az uniós szabályok kimondják, hogy a fagyasztott és kiolvasztott állapotban értékesített élelmiszerek csomagolásán fel kell tüntetni a „kiolvasztott” szót, kivéve, ha a kiolvasztás nem jelent kockázatot (pl. a vajhoz hasonló termékeknél).</p> <p>A tagállami hatóságok jelezték, hogy az uniós szabályok megléte ellenére nem mindig egyértelmű, hogy mikor alkalmazható ez a kivétel.</p>
A termék nevéhez kapcsolódóan	<p>A „húsos” kifejezés használata a húskészítmények leírására</p>	<p>A litván hatóságok megjegyezték, hogy a termékek ilyen leírása alkalmasint félrevezető lehet. Például a „húsos” szó használata arra látszik utalni, hogy egy húskészítmény, például a kolbász különleges jellemzőkkel rendelkezik, pedig a hústartalom a termék természetes velejárója. Ezt a gyakorlatot az FIC-rendelet tiltja.</p>

Forrás: Az Európai Számvevőszék elemzése.

III. melléklet. A csomagolás elülső oldalán feltüntetett tápértékjelölés rendszereinek típusai az Unióban és az Egyesült Királyságban

A szakirodalomban javasolt taxonómiák		Példák	Kifejlesztő	Tagállam
Tápanyag-specifikus	Numerikus Nem direktív jellegű		Magánszféra	Unió-szerte
	Reduktív (nem értelmező)		Állami szféra	Olaszország
	Színkódos Félig direktív Értékelő (értelmező)		Állami szféra	Egyesült Királyság

A szakirodalomban javasolt taxonómiák			Példák	Kifejlesztő	Tagállam	
Összegző jelölések	Pozitív logók (jóváhagyó jellegű)	Direktív Értékelő (értelmező)	Kulcslyuk		Állami szféra	Dánia, Litvánia, Svédország
			Szív/egészség logók		Civil szervezetek Állami szféra	Finnország, Szlovénia Horvátország
	Több fokozatú mutatók		Nutri-Score		Állami szféra	Belgium, Németország, Franciaország, Luxemburg, Hollandia

Forrás: Európai Számvevőszék, a tápanyag-összetétellel kapcsolatos tájékoztatás további kifejezési és megjelenítési formáinak használatáról szóló, az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz intézett bizottsági jelentés (COM(2020) 207 final) alapján.

Rövidítések

FIC: a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatása

RASFF: Élelmiszer- és takarmánybiztonsági riasztási rendszer

WHO: Egészségügyi Világszervezet

A Bizottság válaszai

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/sr-2024-23>

Időrendi áttekintés

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/sr-2024-23>

Ellenőrző csoport

Az Európai Számvevőszék különjelentései ismertetik az uniós szakpolitikákra és programokra, illetve az egyes költségvetési területek irányításával kapcsolatos témákra vonatkozó ellenőrzéseinek eredményeit. Hogy ellenőrzési munkája maximális hatást érjen el, témái megválasztásakor és feladatai megtervezésekor a Számvevőszék figyelembe veszi a teljesítmény-, illetve szabályszerűségi kockázatokat, az érintett bevétel vagy kiadás nagyságát, a várható fejleményeket, valamint a politikai jelentőséget és a nagyközönség érdeklődését.

Ezt a teljesítmény-ellenőrzést a fenntartható természetierőforrás-gazdálkodásra szakosodott, Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara végezte. Az ellenőrzést Keit Pentus-Rosimannus számvevőszéki tag vezette Annikky Lamp kabinetfőnök és Daria Bochnar kabinetattasé, Florence Fornaroli ügyvezető, Aris Konstantinidis feladatfelelős, valamint Marie Elgersma, Jolita Korzunienė és Els Brems számvevők és Evelyn Hoffmann gyakornok támogatásával. Nyelvi támogatás: Zoe Amador, Paola Magnanelli és Viktorija Šablevičiūtė. Grafika: Marika Meisenzahl. Titkári támogatás: Judita Frangež.

Balról jobbra: Marie Elgersma, Aris Konstantinidis, Annikky Lamp, Keit Pentus-Rosimannus, Florence Fornaroli, Daria Bochnar és Jolita Korzunienė.

SZERZŐI JOGOK

© Európai Unió, 2024

Az Európai Számvevőszék dokumentumainak felhasználását a nyíltadat-politikáról és a dokumentumok további felhasználásáról szóló [6–2019. sz. számvevőszéki határozat](#) szabályozza.

Ellenkező rendelkezés (pl. egyedi szerzői jogi nyilatkozatokban foglaltak) hiányában az Európai Unió tulajdonában lévő számvevőszéki tartalmak a [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenc](#) alá tartoznak. Ezért főszabály szerint a további felhasználás a forrás és a változtatások megfelelő feltüntetésével megengedett. A Számvevőszéktől származó tartalmak további felhasználásakor azok eredeti értelme és mondanivalója nem torzulhat. A Számvevőszék nem vonható felelősségre a továbbfelhasználás esetleges következményeiért.

Ha az adott tartalomban azonosítható magánszemélyek is érintettek (például ha egy kép a Számvevőszék munkatársait ábrázolja vagy harmadik fél is szerepel a források között), adott esetben további engedélyt is be kell szerezni.

Amennyiben ez megtörtént, akkor a vonatkozó engedély érvényteleníti a fenti általános érvényű engedélyt, és az abban foglalt, egyértelműen meghatározott felhasználási korlátozások érvényesek.

Az olyan tartalmak felhasználásához vagy reprodukálásához, amelyek nem az Európai Unió tulajdonát képezik, közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától kell engedélyt kérni. Az Európai Unió nem rendelkezik szerzői joggal, illetve nem a védjegy tulajdonosa a következő elemek tekintetében:

A következő ábrákban, illetve háttérmagyarázatban található vizuális elemek megtervezésénél különböző jogtulajdonosoktól származó elemek kerültek felhasználásra:

3. ábra: © stock.adobe.com/ wisannumkarng, Vlad Klok, Fotondee.

7., 14. és 16. ábra: [Flaticon.com](https://flaticon.com/) © Freepik Company S.L. Minden jog fenntartva.

8. ábra: © stock.adobe.com / Pilawan.

10. ábra: (keksz) © stock.adobe.com/ castecodesign, Giordano Aita, ludmila_m; (csokoládészelet) © stock.adobe.com/ castecodesign, Anastasi17.

3. háttérmagyarázat: © stock.adobe.com / VectorBum.

A jelentés különböző részeiben különböző jogtulajdonosok logói/védjegyei kerültek felhasználásra:

[NutriScore](#) (3., 11., 12. ábra és III. melléklet).

[Egészséges életmód](#), [Szívlogó](#) és [Varovalna živila logó](#) (11. ábra és III. melléklet).

[Kulcslyuk](#) és [Nutrinform Battery](#) (11., 12. ábra és III. melléklet).

[Unió ökológiai logó](#), [a földrajzi jelzés logói](#), [Kokybė](#), [Streekproduct](#), [Fairtrade](#) és [Climate neutral certified](#) (15. ábra).

[Beviteli referenciaértékek](#) és [Egyesült Királyság: csomagolások elülső oldala](#) (III. melléklet).

Az iparjogvédelem alatt álló szoftverek és dokumentumok – pl. szabadalmak, márkajelzések, bejegyzett formatervezési minták, logók és nevek – nem tartoznak a Számvevőszék továbbfelhasználási politikájának hatókörébe.

Az Európai Uniónak az europa.eu címtartomány alá tartozó intézményi honlapjai külső oldalakra mutató hivatkozásokat is tartalmaznak. Ezek nem tartoznak a Számvevőszék hatáskörébe, ezért ajánlott elolvasni az ott közzétett adatvédelmi és szerzői jogi rendelkezéseket.

Az Európai Számvevőszék logójának használata

Az Európai Számvevőszék logója kizárólag a Számvevőszék előzetes hozzájárulásával használható fel.

HTML	ISBN 978-92-849-3046-3	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/7743327	QJ-01-24-005-HU-Q
PDF	ISBN 978-92-849-3045-6	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/9631371	QJ-01-24-005-HU-N

Az élelmiszer-jelölések tájékoztatást nyújtanak a fogyasztónak az élelmiszerek tartalmáról, és segítik abban, hogy megalapozott vásárlási döntéseket hozzon. Következtetésünk szerint az Unióban az élelmiszer-jelölések segíthetik a fogyasztót abban, hogy megalapozottabb döntéseket hozzon élelmiszer-vásárláskor, de számottevő hiányosságok tapasztalhatók az uniós jogi keretben, akárcsak a nyomon követés, a beszámolás, a kontrollrendszerek és a szankciók terén. Mindezen okok miatt a fogyasztó gyakran szembesül zavaró vagy félrevezető, illetve nem könnyen érthető élelmiszer-jelölésekkel. Több ajánlást fogalmazunk meg, amelyek tárgya többek között az élelmiszerek címkézésére vonatkozó uniós jogi keret hiányosságainak kezelése, a címkézési gyakorlatok behatóbb elemzése, valamint az azt célzó intézkedések, hogy a fogyasztók jobban értsék az élelmiszer-címkék tartalmát.

A Számvevőszék különjelentése az EUMSZ 287. cikke (4) bekezdésének második albekezdése alapján.

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Telefon: +352 4398-1

Megkeresés: eca.europa.eu/hu/contact

Weboldal: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors